

Leningrade prasi- dėjo nauja sušau- dymų banga

BERLIN. Kaip DNB patyrė, lapkričio 18 d. Leningrado srityje paimti į nelaisvę bolševikai papasakojo, kad Leningrade prasi-
dėjo nauja sušaudymų banga. Šį kartą jos aukų tarpe yra visa eilė komisarų. Šie miesto komendanto pas-
kelbė mirties sprendimai paaiškinami tuo, kad komisarai neįvykdė savo prievolių kariuomenėje ir kad per jų apsilėidimą nuotaika kareivių tarpe nukrito. Komisarai taip pat laikomasi atsakomingi už nepavykusius mėginimus prasilaužti iš Leningrado. Tam, kad šis atsiskaitymas turėtų dar baisesnės įtakos, praneša belaisviai, nusmerktuosius komisarų sušaudyti buvo pavesta kitiems komisarams.

Smarkiai plečiasi angli- kasių streikas Amerikoje

NEW YORKAS. Vakariniėje ir vidurinėje Pensilvanijoje susireikavo, kaip Associated Press iš Pittsburgho praneša, 18 angliškų kasyklų darbininkai, reikšdami paramą kitų kasyklų streikuojantiems darbininkams. Toliau agentūra praneša, kad taisy pa; motyvais per 48 val. susireikavo visos vakarinėje Virginijoje esančios angliškų kasyklos. Angliškų kasyklų streikai ir kova tarp Roosevelto ir Lewiso spaudoje užima pirmą vietą. Laikraščiai paduoda plačius pranešimus iš Vašingtono ir Roosevelto rašto profesinių sąjungų „Cio“ pirmininkui Murray'ekstą. „New York Herald Tribune“ duoda telegramą iš Vašingtono, kurioje sakoma, kad Rooseveltas pradeda netekti kantrybės ir yra pasiruošęs „suduoti Lewisui smūgi“.

Italų kariuomenės pranešimas

ROMA. XI. 19. Italų kariuomenės generalinis štabas praneša: Anglių aviacija užskrido virš Neapolio ir Brindizio. Aukų nėra. Padarytieji nuostoliai nežymūs. Tobrūko ir Solumo frontuose — gyva mūsų artilerijos veikla. Per oro kovas virš Kirenaikos mūsų naikintuvai numušė du priešų lėktuvus. Vienas didelis angliškų lėktuvas mūsų naikintuvų buvo priverstas nusileisti šioje mūsų linijų pusėje. 16 narių įgulos paimta į nelaisvę. Gondaro fronto ruože priešas po aviacijos puolimo, trukusių nuo saulės parėkėjimo iki nusileidimo, vėl smarkiai puolė keletą mūsų pozicijų. Po atkaklių gynimosi kovų vyras prieš vyrą mūsų narsios kariuomenės v'sur atmušė priešą, kuriam padaryta didelių nuos olių ir kuris kovos lauke paliko ginklu ir sužeistųjų.

Indija tegali tik svajoti apie nepriklausomybę

Anglai pažada šį klausimą svarstyti „karui pasibaigus“

AMSTERDAMAS. „Indų problema nebus išspręsta skambiais žodžiais ir frazėmis“, pareiškė Indijos reikalams ministeris Amery vienoje kalboje Manchesteryje, kaip praneša britų informacijų tarnyba. Šio klausimo išsprendimas, kalbėjo Amery toliau, negali būti padarytas tuo metu, kai vyksta kova dėl gyvybės ir mirties. Tačiau Indijos problema bus sprendžiama „tuoj karui pasibaigus“, nors galimi ma-

Rytuose vyksta nauji sėkmingi puolimai

Smarkūs sproginimai, puolant aviacijai Sevastopolio tvirtovę. Anglijoje buvo bombarduoti uostai ir tiekimo įmonės

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINĖ. XI. 19. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša: Rytų fronte vyksta nauji sėkmingi puolimai. Per paskutiniųjų trijų dienų kovas paimta daugiau kaip 10.000 belaisvių ir sunaikinta 171 tankas. Puolant aviacijai Sevastopolio tvirtovę, kilo smarkūs sproginimai laivų statyklose ir sprogstamosios medžiagos sandėliuose. Uoste

bombomis apgadintas didelis krovinių laivas. Kovos lėktuvai pradėjusią naktį bombardavo karinius įrengimus Maskvoje ir Leningrade, o taip pat prieš užnugario susisiekimo kelius viduriniame fronto ruože. Anglijoje aviacija naktį į lapkričio 19 d. apmetė stambaus kalibro bombomis uostus ir tiekimo įmones, ypač Rytų pakraštyje. Laikotarpyje nuo lapkričio 9

iki 15 d. sovietų aviacija neteko 232 lėktuvų. Iš to skaičiaus 122 sunaikinta per oro kautynes, 44 — numušti zenitinės artilerijos, o likusieji sunaikinti žemėje. Per tą pat laiką Rytų fronte buvo netekta 24 savo lėktuvų. BERLIN. XI. 19. DNB žiniomis, vokiečių artilerija apšaudė įšalusį leduose tarp Leningrado ir Kronštato 1.200 tonų talpos sovietų kariuomenės transporto

laivą. Buvę jame apie 600 sovietų kareivių turėjo iš laivo išsikelti. Mėginant jiems ledu pabėgti, jie pateko į vokiečių artilerijos ugnį ir turėjo didelių nuostolių.

BERLIN. XI. 19. Vokiečių aviacija lapkričio 18 d., remdama kariuomenės operacijas prie Sevastopolio, vėl panaudojo stambias pajėgas. Vokiečių bombomis buvo sėkmingai apmėtyti sustiprinimai ir uostas. Dvi bombos pataikė į du sovietų tiekimo laivus, be to, stambaus kalibro bombomis susprogdintas sprogmėnų sandėlis. Veikianti prie Sevastopolio sunkioji kariuomenės artilerija lapkričio 17 d. keliais sviediniais nuskandino bolševikų transporto laivą.

„Isivaizduokime, kad Kerčės sąsiauris yra Lamanšo kanalas“...

Šitokiais žodžiais angli baimingai rašo apie vokiečių laimėjimus Krieme

MADRIDAS. Nors angliū informacijų tarnyba dar ir šiandien mėslungiškai laikosi šiaudelio, kad Lozovskis spaudos konferencijoje pranešė, jog Kerčė tebėra sovietų rankose, tačiau, kaip ABC iš Londono praneša, žinia, kad vokiečių kariuomenė paėmė Kerčę, britams buvo svaiginantis smūgis. Anglijoje jau pranašaujama, rašo ABC, šuolis tik per penkių mylių pločio Kerčės sąsiaurį į Kaukazo naftos

sritis, var us. Taip pat ir londoniškis „Evening News“ rašo: „Visos tuščios iliuzijos išgaruoja, įvykiai, kurie tik atsitinka, visada yra kitoniški, negu mes laukėme“.

Juo toliau Vokietija stumiasi į Ry us, juo didesnė Anglijoje baimė dėl galutinio atsiskaitymo. Laikraštis „Daily Express“ susirūpinęs rašo: „Isivaizduokime, kad Kerčės sąsiauris, iš kurio dabar

Vokietija toliau stumiasi į Kaukazą, būtų Lamanšo kanalas...“

Panašius rūpesčius anglams sukelia ir Sevastopolis. „Daily Telegraph“ rašo, kad Sevastopolis apšaudomas sunkiosios vokiečių artilerijos ir kenčia ilgą smingamųjų bombonešių puolimus. Ilgiau nebegalima jį laikyti šiek tiek naudingu atramos punktu sovietų Juodosios jūros laivynui.

Churchillis norėjęs, kad Dillis pasitrauktų

NEW YORKAS. Apie nesutarius britų kariuomenės vadovybėje pranešama laikraščio „New York Times“ Londono korespondentas. Pagal tą pranešimą, ligšiolinis generalinis štabo viršininkas Dillis vienoje kalboje, kokių britų karininkai iš viso nėra pasakę iškėlė jaunesnio kariuomenės vado būtinumą. Jungtinių Valtybių žurnalistas praneša, kad Dillis buvo daug kartų kritikuotas, kad buvęs per mažai veiklus. Tarp Dillio ir Churchillio nesama jokių atvirų nuomonių skirtumų, tačiau yra tikra, kad Churchillio kabinetui patinka, jog Dillis yra pasiekęs pensijos amžių. Korespondentas pažymi, kad Dillio vietininkas Brocke jau seniai turis didelį Churchillio pasitikėjimą.

Maiskis prisispyręs reikalauja, kad Anglija paskelbtų karą Suomijai

STOCKHOLMAS. „Dagens Nyheter“ Londono korespondentas praneša iš gerai informuotų šluoksnų, kad per pastarąsias dvi savaites sovietų ambasadorius Maiskis du kartus atsilankė pas užsienių reikalų ministerį Edena, pakartotinai pateikdamas jam sovietų reikalavimus, kad angliai paskelbų karą Suomijai, Rumunijai ir Vengrijai. Švedų žurnalistas rašo, kad oficialiuose angliū sluoksniuose esą pareiškama, jog visas šis reikalas dar tebesas neišspręstas. Tačiau didžioji Londono stebėtojų dalis numatanti, kad angliai karą Suomijai paskelbsią. Svarbiausias argumentas esąs — pašalinti nepasitikėjimą iš Maskvos pusės ir atsižvelgti į Sovietų Sąjungos pagei-

davimus. Iš kitos pusės, bijomasi, kad toks Anglijos karo paskelbimas Suomijai pasaulio opinijos gali būti laikomas įrodymu, kad Anglija esanti pasiruošusi paaukoti mažąsias valstybes ant Anglijos ir Sovietų Sąjungos karinės sutarties aukuro. Iš vienos kitam prieštaraujantių spėliojimų dar negalima,

kaip rašo „Dagens Nyheter“, tiksliai numatyti linkmės, kuria plėtosis įvykiai.

HELSINKIS. Suomiių prekybinė delegacija, kuri Romoje derėsis dėl sudarymo naujos 1942 m. prekybinės sutarties tarp abiejų šalių, išvyko į Italiją.

Anglijai labai trūksta laivų

GENEVA. „Times“ bendradarbis laivininkystės klausimais šio laikraščio lapkričio 15 dienos numeryje įdėjo vieną ilgesnį straipsnį, kuriame nurodo į tai, kad Anglijai dabar jos turimo prekiniių lai-

vy tonazo nepakanka ir dėl to sako, kad karo pradžioje admiraltetas ir karo ministerija daug prekiniių laivų rekvizavo ir panaudojo juos pagalbiniais kreiseriais, minų mėtytojais, kariuomenės transporto ar ligoninių laivais. Ypatinai didieji vėtieji laivai, aprūpinti šaldytuvais, kurie buvo panaudoti maisto gabenimui iš užjūrių, karo pradžioje buvo paimti kariuomenei. Toliau šis laivų tonazas dar sumažėjo, kadangi daugelis laivų turėjo būti pavesti gabenti karinė medžiagą ir maistą Viduriniuose Rytuose esančiai angliū kariuomenei. O reikia atsiminti, kad šie laivai dabar turi vykti pro Kaną ir tuo būdu padaryti ten ir atgal 26.000 mylių. Kitas svarbus prekinio laivyno perkrovimo faktorius esąs tas, kad šiandien jau nutruko prekyba su Vokietijos okupuotais kraštais. Tų prekių, kurių pirmiau buvo gaunama iš šių kraštų, šian-

dien reikia gabentis iš daug toliau esančių kraštų ir tas, kad Anglija dėl priešų veiksmų netenka daug laivų, kurių skaičių negalima neįvertinti. Negalima naudotis ir tais laivais, kurie tam tikram laikui eina į remontą. Prie šių prisideda dar šios problemos, kurios kyla kad ir iš tokių reikalų, kaip pav. panaudojimas prekiniių laivų gabenimui iš Jungtinių Valstybių didesnio kiekio karinės medžiagos, nors dar vis negaunama tų karinių medžiagų tokio kiekio, kiek pradžioje buvo manoma. Jei, tačiau kartą Amerikos karinė gamyba išsiplės kiek išgali, tai yra labai galima, kad jų gabenimui dabar turimo laivų tonazo nepakaksia.

Labai stiprus žemės drebėjimas

JENA. Reicho žemės drebėjimams tirti istaigos Jenoje instrumentai antradienį 19,58 val. pažymėjo labai stiprų žemės drebėjimą 9.200 kilometrų atstume. Žemės bangavimas truko dvi su puse valandų ir pasiekė aukščiausią laipsnį apie 18,39 val. Žemė drebėjo taip stipriai, kad jos drebėjimo bangos kelis kartus apėjo visą žemės kamuolį. Spėjama, kad žemės drebėjimo centras buvo Japonijoje arba jūrose aplink ją. Tos sritys, kaip žinoma, priklauso prieš žemės ratų dalies, kuri ne tik

dažniausiai, bet ir smarkiausiai sukrečiama žemės drebėjimų. BUDAPESTAS. Budapešto žemės drebėjimams stebėti stotis antradienį 18,58 val. pastebėjo stiprų žemės drebėjimą apie 8.800 kilometrų atstume. Požeminiai smūgiai Budapešte truko 3 valandas. MANHEIMAS. Heidelbergo seismografas lapkričio 18 d. vakare pažymėjo smarkų požeminį smūgį. Pirmasis smūgis įvyko 18 val. 59 m. 2 sek. vasaros laiku. Svarbiausias drebėjimas įvyko 19 val. 40 min. Atstumas rodė apie 14.000 kilometrų.

Paslaptinomis aplinkybėmis nuskendo japonų laivas

SANCHAJUS. Japonų pakraščiu laivas „Baisei Maru“ trečiadienį paslaptinomis aplinkybėmis nuskendo Jangtsės upės žiotyse. Apie 200 kiniečių keleivių prigėrė. Laivas, kuris su medvilnės kroviniu plaukė į Sanchajų, su visa įgula ir keleiviais dingo nuo vandens paviršiaus, nespėjus artti buvusiems žvejų laivams suteikti pagalbą.

ja. Bet, visų pirma, gera valia reikalauja pačių indų tarpe“.

ANKARA. Kaip turkų laikraštis „Ulus“ praneša, pagal neseniai sudarytą vokiečių turkų ūkinę sutartį turkų vyriausybės Vokietijoje užsakyti banknotai iš dalies jau paruošti, ir tuo būdu tikimasi, kad dalis jų bus greitai nusiųsta į Turkiją. Banknotus iki bulgarų turkų sienos gabens viena vokiečių komisija, o iš ten perims turkų komisija.

žį uždelsimai. Šio sprendimo didžioji dalis priklauso nuo pačios Indijos. Esą iš visų pusių reikalaujama Indijai suteikti savos rūšies tautinį susirinkimą. Tai esąs negalimas reikalavimas, nes jis tinka tikrai homogeniškai tautos bendruomenei, bet ne indų gyventojų daugialypumui. Visi, kurie šitai mano, turi žinoti, kad Anglija kovoja dėl demokratijos ir Indijai turi duoti tai, ką ji norinti,

atsakė jis (Amery). Kurgi yra tokia sudaryta ar sudaroma draugija, kuri šitokia prasme galėtų kalbėti už Indiją arba statyti reikalavimus? Negalima pateikti jokio geresnio įrodymo, kad netekta proto, kaip nurodant į reksmus taikyti Indijai „Atlanto deklaraciją“. Amery savo išvedžiojimus baigė šiais žodžiais: „Nepaisant nepasitikėjimo, mes visada esame tikri savo gera valia ir pasitikėjimu Indi-

ANKARA. Vokiečių ambasada Ankaroje praneša, kad ambasadorius von Papenas jokiam ispaų žurnalistų nėra suteikęs pasakalėjimo. Tad spaudoje ir per radiją paskelbtos žinios, taip pat komisijai, yra nuo A iki Z pramanytos ir neturi jokio pagrindo“.

Trečioji karo žiema Vokietijoje

Berlynas, 1941 m. lapkričio 10 d.

Vokietijos priešai karo pradžioje tikėjosi karą užleisti, Vokietiją bado blokada nugalėti. Labiausia šitikinę „ilgojo karo“ šalininkai Londone ir Vašingtone vis dėlto turėjo įsitikinti, kad jų viltytys nuėjo niekais, — ūkio, militarinių ir politikos atžvilgiu šiandien Vokietija yra daug stipresnė, negu kad buvo karo pradžioje.

Vokietija pasidarė sujungto ir ūkinio atžvilgiu vis geriau organizuojamo kontinento centru.

su kuriuo likusis pasaulis negali lygintis. Karo pradžioje Chamberlain pareiškė žemuosiuose rūmuose, kad, jo manymu, karas galės užsitęsti trejus metus. Didžiosios Vokietijos Führeris, Adolfas Hitleris, jam atsakė, — jis ėmėsis priemonių mažiausiai penkerių metų karui. Šiandieną, trečiąją karo žiemą, aiškėja faktas, kad Vokietija padarė pasirengimus toli numatydama. Galima ramiai stebėti, kad trečioji karo žiema Vokietijai yra nesunkesnė už pirmąją.

Kuo remiasi šie tvirtinimai? Pirmiausia, jau minėtoje Europos kontinento įtemptoje ūkio organizacijoje. Žinoma, nė vienoje Europos šalyje šiandien nėra pertekliaus. Daugumas kraštų turi kentėti dėl anglių nesąžiningai išprovokauto karo. Bet kas liko iš bolševikų spaudos pikto džiaugsmo, kad europiečiai greitai turės žiurkėmis maitintis? Pats paprasčiausias stebėtojas per sunkiausią maisto krizę Europoje galėjo įsitikinti, kad panašūs spaudos pranešimai buvo daromi propagandos tikslu. Šiandieną daugumas Europos šalių, Vokietijai veikliai vadovaujant, teigiamai išrišo savo mitybos problemas. Pačioje Vokietijoje aprūpinimas daug geresnis, negu pasaulinio karo metu. Planingas Vokietijos ūkis garantuoja kiekvienam vokiečiui tiek maisto, kiek jo reikalinga būti sočiam ir išlaikyti pilnumoje savo jėgas.

Duona, riebalai, mėsa, daržovės ir vaisiai yra prieinami kiekvienam vokiečių valstybės piliečiui reguliariais padalinimo periodais visiems vienodu kiekiu. Jau įsitikinimas teisingu padalinimu sustiprino vokiečių karo moralę.

Tiesa, ir vokiečiai turi susispausti, bet nežiūrindami karo jis gali užtikrintai ir kultūringai, atitinkamai jo aukštam gyvenimo niveaui, gyventi. Su kitais karo nepatogumais per dvejus karo metus apsiprasta. Pavyzdžiui — užtemdymas, kuris pradžioje iššaukė įprasto gyvenimo

Legendarinis lakūnas

Užsienio spauda apie žuvusį generolą Udeta

BERLIN. Žinia apie tragišką generolo pulkininko Udeto mirtį jam bebandom naujį ginklą, ir užsienyje sukėlė didelės užuojautos.

Suomių laikraščiai pagarbiais žodžiais iškelia aviacijos generolo nuopelnus ir aprašo jo gyvenimą, pavaizduodami jį foto nuotraukomis. Ir vengrų spauda paduoda platų nekrologą, iškeldamą nelaimėje žuvusio generolo pulkininko karinius nuopelnus. „Pester Lloyd“: Udetas visuomet pasiliks Vengrijos lakūnams pavyzdžiu ir paskatiniu. Su šiais lakūnais ir visa giliai susijaudinusi vengrų tauta gedi šio didvyrio“.

Ispanijos spauda kalba apie „legendarinį lakūną“ Udeta, kuris buvo vienas iš vokiečių karinės aviacijos steigėjų. „Informaciones“ sako: „Pasakiškasis didvyris ir pavyzdingas kareivis pasiekė savo pasaulinio karo draugą Richthofeną į amžinąjį gyvenimą.“

Ir paskutinis jo darbas buvo darbas tėvynei“. Prancūzų spauda aprašo Udeto gyvenimo bėgi, patiekia jo atvaizdus ir atsiminimus apie jį. „Petite Girande“ sako, kad kiekvienas prancūzas pagarbiai lenkiasi, atsimindamas šį didįjį kareivį, kuris žuvo tarnyboje tėvynės labui.

Kaip vienoje telegramoje iš Buenos Aires sakoma, Argentinos sluoksniuose Udeto mirtis giliai apgailestaujama. Mirusis čia buvo asmeniniai pažįstamas. Jis čia yra 1923 ir 1925 metais parodęs savo drąsius skridimus. Nepaprastai drąsus ir visuomet pasiryžęs žengti pirmyn — tai jo ypatybės, kuriomis jis pagarsėjo Pasaulinio Karo metu. Šios jo ypatybės nebus užmirštos ir jos visuomet kels jaunuomenės susidomėjimą. Laikraščiai duoda pagarbą reiškančius nekrologus, kuriuose plačiai aprašomas jo gyvenimo bėgis, ir atvaizdus.

Japonija dabar viskam pasiruošusi

Parlamentas ragina vyriausybę be svyravimų vykdyti nacionalinę politiką

TOKIO. Parlamentas vienbalsiai pritarė įvairių atstovų rūmų grupių bendrai įneštai rezolucijai, kurioje vyriausybė raginama be svyravimų vykdyti tvirtai nustatytą nacionalinę politiką. Rezolucijoje, tarp kitko, pareiškama, kad didžiausias kliūtis baigti Kinijos konfliktui sudaro priešingai nusistatusių tautų veiksmas, vadovaujant Jungtinėms Valstybėms. „Yra aišku, kad stumiamoji jėga už dabartinio konflikto tarp ašies valstybių ir Anglijos, Amerikos bei Sovietų Rusijos tautų yra Jungtinių Valstybių siekimas viešpatauti pasaulyje“. Rezolucijos pabaigoje sakoma: „Japonų tauta tik, kad nepasirodys jokių veiksmų, kurie galėtų šią kovą sukliudyti“.

TOKIO. „Priešiški trečiųjų kraštų veiksmai žodžiu ir darbu darosi kasdien smarkesni“, tarp kitko sakoma vyriausybei pateiktoje žemųjų rūmų rezolucijoje. Toliau pareiškama, kad Japonijos kantrumas turi ribas. Tos ribos yra nustatytos imperatoriškosios vyriausybės jau galutinai priimtame nusistatyme. Kadangi japonų tauta yra pasiruošusi būsimam padėties

sutrukdytam, pasidarė savalme suprantamas reiškinys, kuris nieko nebeapsunkina. Kultūros gyvenime karas padarė įtakos gerąją prasme. Teatrai, kinai, varietės, meno parodos ir sporto rungtynės visur Vokietijoje perpildyti.

plėtojimuisi, tai vyriausybė turi saugodama Japonijos gyvybines sąlygas ir garbę, pasitikti nepajudinama tautos valia.

VELNIŠKAS ŽAIDIMAS ...

ŠANCHAJUS. „Schanghai Mainichi“ rašo, jog kanadiečių kariuomenės išlaipinimas Hongkonge esąs velniškos Jungt. Valstybių ran-

kos žaidimas. Laikraštis priduria, kad kanadiečių kariuomenė, kuri kalba amerikiečių tarpe, yra labai panaši į Jungtinių Valstybių savanorius. Vietos japonų armijos ir laivyno sluoksniuose žinia apie kariuomenės išlaipinimą buvo sutikta ramiai, nes čia manoma, kad Hongkongo likimui išlaipintasis kanadiečių korpusas negalės turėti didelės įtakos.

Kasdieną vis labiau iškyla aikštėn Atlanto blefas

BERLIN. Antradienį atstovų rūmuose Churchillis patvirtino savo lapkričio 9 d. padarytą pareiškimą, kad Anglija jokiū būdu nepageldauja suteikti pavergtoms tautoms an dažnesnį žadėtą savarankiškumą.

Karo nusikaltėlis buvo atstovo Leacho paklaustas, ar jis esąs informuotas apie „placią paplitusią viešą nepasitenkinimą“ dėl nelygių gyventojų teisių Indijoje, Birmoje, Palestinoje ir kt. ir ar jis esąs pasiruošęs „suteikti demokratinį pareiškimą, kuris atitiktų Atlanto deklaraciją“.

Churchillis atsakė, kad jis prie savo rugsėjo 9 d. pareiškimo nieko neturį pridėti“.

Tada jis ilgesnėje kalboje atstovų rūmuose išaiškino, kad Atlanto blefas iš tikrųjų tebuvo blefas kvailiams, „demokratinė“ meškerė žiems, kurie leidosi apakinami

Roosevelto Churchillio Atlanto susitikimo. Pavergtieji indai, arabai ir, visų pirma, birmiečiai galėjo puoselėti naujas vilts. Bet tarum šaltas dušas atėjo Churchillio atsakymas iš Londono, iš kurio buvo matyti, kad Atlanto pažadas tebuvo skirtas klaidintį Europos tautoms, bet nebuvo taikomas Anglijos vergams. Jie buvo paguosti gausiais anglių pažadais, kurių tikrą vertę indai, birmiečiai ir arabai jau pažino iš Pasaulinio karo laikų. Vėliau Birmos ministeris pirminkas tą patį asmeniškai patyrė Londone.

Anglija visiškai nemano savo pasaulinės imperijos pavergtoms tautoms suteikti savarankiškumo teisės, jau nekalbant apie laisvę, kas dabar visiškai įrodyta. Tuo būdu taip pat dar kartą demaskuota prasmė „Atlanto deklaracijos“, ku-

Rytuose pagerėjo oras

Dėl to vokiečių kariuomenė pradėjo naujus puolimus

BERLIN. Kai kuriuose Rytų fronto ruožuose oras leidžia imtis naujų puolamųjų veiksmų. Jau pirmosios žinios iš tų karo veiksmų pateikia naujų laimėjimų vaizdą. Jeigu per pastarąsias tris dienas buvo paimta 10.000 belaisvių, tai reiškia, kad sumušta mažiausiai viena sovietų divizija. Jeigu per tą laiką sunaikintas 171 sovietų šarvuotis, tai šis skaičius sako, kad maždaug šešios bolševikų divizijos neteko visų savo šarvuotų pajėgų.

Vokiečių oro pajėgos sausumos kariuomenei paremti naudojo stiprius kovos junginius. Jų puolimai dienomis ir naktimis buvo nukreipti į sovietų pėstininkų ir artilerijos lauko pozicijas. Jau lapkričio 11 d. visų kalibrų vokiečių bombos turėjo didžiausią pasekmingą kariuomenės parengties pozicijose už bolševikų linijų, vie-

tovese ir transporto keliuose, einančiuose į frontą. Kadangi kaimai ir keliai buvo pilni kariuomenės, sovietai turėjo milžiniškai kruvinų nuostolių. Nenutrūkstanti puolimai bombomis ir kitais lėktuvų ginklais daugelyje vietų pavertė niekais bolševikų mėginimus sutvarkyti savo junginius. Tikrai vokiečių smėniamieji kovos lėktuvai vakar nedideliame bare sunaikino 11 patrankų ir 230 vėžimų.

Dučas užuojautos telegrama

BERLIN. Ryšium su generolo pulkininko Ernst Udeto mirtimi Dučas Führerį atsiuntė tokią užuojautos telegramą: „Leiskite man Jums pareikšti skausmingą užuojautą dėl nepalyginamojo Udeto mirties. Kaip didis lakūnas ir tikras Italijos draugas, jis mūsųose turėjo daug gerbėjų ir draugų. Mussolini“.

Führeris telegrama Dučei padėkojo už nuoširdžią užuojautą dėl generolo pulkininko Udeto mirties.

Stovykla pabėgėliams iš Sov. Sąjungos

ANKARA. Netoli Ankaros buvo įrengta stovykla pabėgėliams iš Sovietų Sąjungos. Karso mieste yra paskirstymo stovykla iš Kaukazo atvykstantiems pabėgėliams, kurie ten paskirstomi į kitas stovyklas krašto viduje.

ėmiau šaukti: „Juožai, Juožai, atsiliepk!“ Juozas atsiliepė. Bet aš, nebegalėdamas pakilti iš vietos, vėl pradėjau šaukti Juožą, kad jis ateitų paimti mane. Netrukus atėjo Juozas ir nusiavedė mane į mūsų buveinę, kuri buvo už puskilometro nuo mane.

Lietus su žaibais ir griausmais pylė visą naktį. Begulėdami po lapuočiais medžiais, kiau-rai permirkome ir labai sušalome. Išaušus pragiedrėjo. Ir saulė tuojau pradėjo kepti. Mane baisiausiai pradėjo krėsti drugys, ir tuojau pakilo karštis.

— Jonai, nebėra ko belaukti, — atsargiai judindamas mane, kalba Juozas, — eime iš čia į tą kolchozą, kurį vakar matei, nes čia tai tikrai mes tave numarinsime.

— Palauk, Juozeli, mane nustos drugys krėtės — eisime.

Po valandos laiko liovėsi krėtės mane drugys, nors karštis dar labiau pakilo. Išėjome. Ejome per balas, krūmus ir pievas į pietus, kur vakar vakare mačiau kažin kokio kolchozo trobesius. Mūsų kelionė buvo nepaprastai sunki. Aš apie pusę kilometro atsilikau nuo draugų, nes kas desėtkas žingsnių turėjau ilsėtis, nors ir jie, vos kojas bepavilkdami, nuolat ilsėdavosi. Saulė negailestingai kepino. Pagaliau prieš mūsų akis atsivėrė kupstuota ir durpėta labai ilga ir plati bala. Už tos balos matėsi rugių laukai ir kaimas, už kaimo dešiniau į pietus — vėl miškas. Atsiguliau tos balos vidury, nes kups-tais nebegalėjau toliau keliauti. Juozas su gudu nuėjo į kaimą.

Netrukus Juozas grįžo. Jis atnešė man žalią kiaušinių ir ragaišio gabaliuką. Po keleto

minučių iš to paties kaimo atėjo viena senutė su vaikučiu — ketverių metų vaikaičiu. Ji man atnešė rūgštaus pieno dubenėlį ir naminės rūgšties butelį. Mat, Juozas buvo jai pasakęs, baloje ligonį palikęs.

Nepaprastai geros ir gailestingos moterys tos baltgudės, ypač senesnio amžiaus, vaikų motinos.

— Ir mano vaikelis kažin kur į darbo stovyklą yra išvežtas, nežinia, ar beteks jį man kada pamatyti. Pas mane liko tik ketverių metų jo sūnelis, kuris labai prie mane prisirišęs. Aš jį labai myliu: jis visa mano paguoda senatvėje. Kitą sūnų paėmė į kariuomenę — gal jau jis ir užmuštas.

— Kaipgi, mamyte, gyveni, kaip maitinies? — paklausiau gešą senutę, kurios veidas ne tiek senatvės, kiek, matyti, vargo ir rūpesčių išvagotas.

— Koks čia, tamsta, mano gyvenimas: dirbu kolchoze, kaip ir visos kitos moterys. Už darbo dienas gaunamą maisto davinį dalijuos su savo vaikaičiu. Vargšas mano vaikaitis: jis neturi nei tėvo, nei motinos. Jo motina Puchovičiuose gyvena, fabrike dirba.

Pavalgydinus mus, senutė su savo vaikaičiu vėl nubėgo į kaimą. Gerai pasistiprinę, mudu su Juozu taip pat nuėjome į kaimą, kuris vadinosi Zapačiki. Tai gan stambus kolchozas. Pilnas kaimas pabėgėlių iš Minsko ir Puchovičių. Eidami per kaimą, ir mes stengiamės vaidinti pabėgėlius iš Minsko, bet nelabai kas mum tiki, nes mūsų visų trijų vienodos barzdos, plaukai ir savotiški drabužiai mus išduoda.

(B. d.)

Pulkininkas J. Petraitis

Kaip jie mus sušaudė

69

Čia man jau ir temti pradėjo. „Jei dar šiaip taip ir nusikrapštyčiau iki to kaimo, — pamaniau sau, — bet jau šiandien jokiū būdu nebesugrįžčiau.“ Šunes gi, kaip ir pirma, atrodo, loja čia pat. Pasiutusiai apgaulinga akustika šiose plynėse.

Visai nustojęs jėgų, grįžtu atgal beveik verkdamas. Po pusvalandžio staiga pakilo toks tamsus palšas rūkas ir po keleto minučių jis apgaubė viską: ir pievos, ir krūmai susiliejo į vieną — toliau penkių žingsnių nieko nebesimatė. Pradėjo žaibuoti ir griauti. Aš visiškai nebegaliu paeiti, kas desėtkas žingsnių būtinai turiu kristi ant žemės ir pasilsėti. Bet blogiausia, kad atsisedęs jokiū būdu savo jėgomis nebegaliu atsikelti — toliau turėjau ilsėtis nebesėdamas, bet išbūti po porą minučių abiem rankom ir krūtine pasirėmęs ant lazdos. Po to vėl dešimt žingsnių pirmyn.

Keliavau labai ilgai ir eidamas paklydau: galva apsisuko. Jaučiu, kad nepertoliausia turėtų būti mūsų buveinė, bet kurioj pusėj ji galėtų būti — nebegaliu suprasti. Ir lietus pradėjo pilti, kaip iš kibiro, o čia taip tamsu pasidarė, nors į akį durk. Atsisedęs alksnyne,

Tolumoje dunkso Leningradas...

Žygio kelias nuo Viipurio ligi Rajajokio. Kautynių ugnis gūdžią šiaurės rudens naktį.

Helsinkis, spalio

Nuo Viipurio pietryčių linkme eina senas karinis kelias į Leningradą. Šimtmečių būvyje daug kariuomenės būrių traukė tarp Suomius ilankos ir Ladogos ežero tuo keliu į vieną ir antrą pusę. Traukė karingi švedų riteriai, Maskvos kariuomenės būriai ir suomių raiteliai, ir Karelijos žemė visados buvo kovų sritis. Čia žiemos karo metu sovietai puolė Viipurį, čia drasiu priešpuoliu suomiai atrėmė įsibrovėlius. Šiek tiek atokiau nuo kelio yra Porlamppi, kur Mannerheimo kariai apsupo dvi rusų divizijas ir jas sunaikino. Prie kelio dar styro rusų tankų likučiai, viener kitur krūmuose bėgantieji pametę ginklų ir apranngos. Pakelėse matyti ištiesos virtinės vežimų, patrankų ir karinės medžiagos. Priešais mus atvažiuoja sovietų sunkvežimiai, tačiau jie jau pažymėti suomių ženklais — tai karo grobis. Mes pralenkiame nedidelius keturračius vežimus, kuriuos traukia maži kresni arkliukai. Jų tarpe matyti aukštų dviračių suomių vežimų, kuriuos traukia suomių arkliukai, bėri ir obuoliuoti, su gelsvais karčiais — tokiais gelsvais, kaip šiaurės kraštų moterų plaukai. Mes sutinkame ilgas belaisvių vilkstines, kurias veda 14 metų amžiaus suomių berniukai, nešantieji šautuvus su tokiu orumu, kaip seniai. Keliausi važiuoja gurguolės su kareiviais, reikmenimis, municija ir kitokiais daiktais, kurių reikia kariuojantiems daliniams, kovojantiems ten toliau su priešu.

Summa.
Tas vardas Suomijoje skamba kaip žilosios senovės didvyrių daina.

Dar nepraėjo dveji metai, kai tas vardas atsirado visų lūpose. Summa yra šiaurės karo Termopilai, ta vieta, kurioje ištisus du mėnesius saujelė suomių karių laikė vietoje šimtą kartų gausesnį priešą, laikė tol, kol buvo iššautas paskutinis šovinys, kol buvo numesta paskutinė granata. Čia miškinė sritis. Iš negausių kaimų pasilike tik pamatų likučiai. Tose vietose, kur vyko mūšiai, dygsta krūmokšniai. Tačiau miškas retėja mums besiantartinant prie senųjų suomių pozicijų. Paskui jis beveik pasibaigia. Čia vienur, čia kitur išskyla kuokštai medžių. Žemėje išrausta nesuskaitoma daugybė duobių. Dar matyti bunkeriai ir apkasai, kuriuose įsitvirtinęs Suomijos jaunimas kovojo beviltišką kovą, kai 4.000 metrų plotyje pra-

bilo keturį šimtai ugnies lizdų. Tai tikras Verduno landšaftas, negailingas, beribis, nebylus. Tūkstančiai suomių vyrų, dešimtys tūkstančių jų priešų čia buvo pasruvę kraujuose. Kažkur čia sovietai savo žuvusiems tankininkams karininkams buvo pastatę paminklą, kurį apjuosė tankų rečiau ir papuošė vogtais antkapiais, kuriuose kryžiaus vietoje iškalė sovietines žvaigždes. Čia derėtų stovėti kitam paminklui, suomių didvyrių garbės paminklui, didvyrių, kurie, ištikimi įsakymui, paliko savo gyvybes toje vietoje, kurioje buvo pastatyti. Du ištisus mėnesius bolševikai puolė šias pozicijas, kol, pagaliau, kelias pasidarė laisvas. Šių metų rugpiūčio mėnesį suomiams reikėjo tik 24 valandų toms sritims peržygiuoti.

Vienuose ūkininko namuose prie didžiojo kelio buvo štabas tos suomių divizijos, kurios puolimas nulėmė padėti Karelijos sąsmaukoje. Tos divizijos vado, pulkininko Pajarjo, vardą žino kiekvienas suomių vaikas. Tas savo karių dievukas yra tikra kario figūra, kieta, nors linksma, energinga ir išmintinga. Žemėlapyje jis mums parodo kelią, kuriuo jo divizijos, nuolat verždamosi į priekį, žygiavo rugpiūčio mėnesį. Į sovietų frontą buvo įvartytas gilus kylis, įvartytas per miškus ir pelkes, per upes ir bunkerių linijas, buvo įvartytas daugiausia be sparninės apsaugos, vien tik pasitiktint geresne vadovybe ir didesne puolimo dvasia. Jis buvo įvartytas 150 kilometrų gylio be tankų paramos. To mūšio garbingos pasekmės buvo 60 priešų tankų, 90 patrankų, 4.000 belaisvių ir 8.000 žuvusių bolševikų. Divizijų mūšio laukuose zenitinė artilerija ir naikintuvai numušė 120 priešų lėktuvų. Su dviem pulkais, kuriems jis vadovauja, Pajaris jau žiemos karo metu į šiaurę nuo Ladogos ežero iš dalies sunaikino, iš dalies išblaškė dvi priešų divizijas. „Tada, pasakoją pulkininkas, mes neturėjome priešlėktuvinių ir prieštankinių pabūklų. Artilerijos buvo maža, municijos stigo. Šiandien yra visai kitaip. Mes pasinaudojome vokiečių patyrimais, kiek tatai leidžia aplinka.“

Mano ūkininkai miško mūšiuose yra nepralenkiami. Vyras iš miestų pastatytas prie techninių ginklų“.

Pulkininkas ir du jo būrių vadai nešioja Mannerheimo kryžius. Trečdalis iki šiol išdalytųjų kari-

nių pasižymėjimo ženklų atitenka šiai vienai divizijai. Pulkininko žmona kaip slaugytoja dirba vienoje lauko ligoninėje. Jų 12 metų amžiaus sūnus viename dalinyje tarnauja kaip ryšininkas, 16% visos suomių tautos yra kariuomenėje. Iš tikrųjų su ginklu rankoje stovi visa tauta.

Toliau, anapus senosios sienos, yra Mainilos kaimas, šiandien griuvėsių krūva. Tas vardas įėjo į istoriją. Čia, kaip sovietai tvirtino, anuomet, 1939 metų lapkričio mėnesį, buvusios numestos suomių granatos. Po to ėjo Maskvos ultimatumas. Po keturių dienų buvo pradėtas sovietų žygis. Už Mainilos melą suomiai atsilygino. Granatos, kurios tą dieną iš tikrųjų skriejo per Mainilą, jau nebėra sovietų išgalvotos.

Nuo plikos kalvos viršūnės atsidengia nepaprastai tolimas vaizdas. Kairėje pusėje mėlynuoja miškai, dešinėje — tyliai baluoja jūra su tolumoje žaliuojančia Kronštato sala. Toliau priešakyje, horizonto tolumoje tarp baltų debesų styri bokštai ir kupolai.

Ten yra Leningradas, ir aukščiausiasis kupolas turi būti Izaoko katedros, senojo Peterburgo šventovės. Mes žiūrime pro žiūronus: pieno aiškumo rudens ore kontūrai yra ryškūs ir aštrūs. Ryškiai matyti salos, krantas, namų linijos ir aukštieji kupolai. Netoliese prie kelio matyti rusišką parašytą lentą: Leningradas — 19 km. Iš apačios gaudžia suomių patrankų šūviai. Mes stovime prie krašto milžiniško „motti“ (suomiškai — apsupimas, katilas), kuriame yra Leningradas, ir į kurį dieną ir naktį yra nukreipti smingamieji lėktuvai ir sunkiosios patrankos.

Priešakinė linija. Čia suomių šauliai prisiglaudė prie pačios pamiškės. Lygiai išrikiuoti kulkosvaidžių lizdai ir apkasai tarp medžių. Tarp mūsų, vos už 50 metrų, sruvena mažas upelis, kurio vardu buvo pavadintas atokiau esantis kaimas: Rajajoki. Anapus jau guli priešas. Pro artilerijos žiūroną aiškiai matyti šviežiai sukasti žemės kapai, kulkų suaižytas stebėjimo pastatas, vienas apvirtęs sovietų tankas. Niekur nematyti nė judesio, negirdėti nė kokio garso. Mažasis kaimas lyg išmiręs. Jo namų griuvėsiai ir aprūkę dūmtraukiai ryškiai skiriasi nuo miško žalumo. Jaunas suomių artilerijos karininkas, su dviem žvaigždėmis raudoname apykaklės kampe, atidžiai žiūri į priekį, jo guviame vyriš-

kame veide nejuda nė vienas muskulas. Pusbalsiu jis taria įsakymus, ryšininkas išnyksta miške, minkštas samanų kilimas nuslopi- na jo žingsnių garsą. Visame landšafte viešpatauja saulėtos rudens pavakarės melanholiška ty- la. Tai pats laikas eiti tykoti lau- kinio ožio Suomijos miške. Suomi- jos vyrai šiandien tyko kitokių ožių, kuriuos tykant sprendžia- mas mirties ar gyvybės klausimas.

Kurtūs šūviai sutrukdo tylą. Ausį rėžiančiai per mūsų galvas nušvilpia sviedinys, ir ten, kaimo griuvėsiuose, pakyla dulkių de- besis. Pradedamas vakarinis pa- trankų koncertas. Jis darosi vis gyvesnis, vis daugiau jame įsmai- šo balsų, skardžių ir kurčių, iš ki- tos pusės pasigirsta atsakymas.

Ir ties įlanka atsiveria sunkių- jų tvirtovės patrankų ugnies pragaras.

Visur miške atgyja gyvenimas. Užpakalyje mūsų veržiasi į dangų žemės fontanai, kurių triukšmas drebina žemę. Paskutinėmis dienomis priešas mėgino tik silpnus priešpuolius, Karelijos fronte vis labiau ryškėja priešų silpnumas. Jis žino, kad čia, kur stovi suomių šauliai, prasiveržti šansu tiek pat maža, kaip ir visame milžiniškame šio didžiulio katilo fronte, katilo, kurį drasielis apsupimais sudarė vokiečių kariuomenės daliniai. Drauge su raudonų gaisrų pa- švaiste įnyko už miškų saulė. Iš- vyraujančioje prieblandoje vis dar matyti ryškūs daiktų kontū- rai. Iš vieno stebėjimo punkto, iš- kylančio aukštai virš miško, mes stebime šiaurės pašvaistės vaivo- rykštinės spalvos pirštus, kuriuos ji kelia į tamsų dangų. Dabar ma- tyti, kad raudonumas pietryčiuo- se nėra vakaro žara. Ištisa gran- dinė milžiniškų šviesos pluoštų draikosi ties Kronštatu, draikosi iki tos vietos, kurioje turi būti Leningradas. Kyla į orą raketos, dangumi šmėkši zenitinės artilerijos prožektoriai. Žaibai ir ug- nies kamuoliai žemėje byloja apie vokiečių smingamųjų kovos lėktu- vų ir granatų naktinį darbą. Šiur- piai didingas vaizdas. Kaip kruša plienu apiberiamos Leningrado tvirtovės. Abu stebėtojai, kurie stovėdami aukštose medinėse gai- rėse, tyko prieš lėktuvų, neatit- raukia žiūronu nuo akių. Atrodo, kad

visur užvirė gyvenimas, iš vi- sų pusių blyškį ryškūs žaibai vakarinėje danguje.

Kurtūs sproginiai aidai vandens paviršiuje.

Mes vakarėniaujame su vadu. Valgis paprastas, kareiviškas: ko- pūstų sriuba, duonos, sūrio ir ty- ro vandens. Tarp šių žmonių, kur- rie iki vakar dienos jau tris savaites išbuvo pozicijose, viešpatauja šventiška, džiugi nuotaika. Jų vei- dai drąsūs, nuo buvimo atvirame ore nurudę. Pasigirsta linksmas jaunuoliškas juokas, kai įstari- mas pokštas. Iš gretimo būsto pa- sigirsta muzika. Pradžioje Šopen- as, paskui neapoliška dainelė. Pasigirsta vokiečių karių dainos, daina apie Eriką, kuri Suomijoje vadinama Karina, pasigirsta se- rvinė daina apie karius, kurie traukė iš miesto, pasigirsta suo- miškas tekstas su žvaliu, kietai skanduojamu refrenu. Pradedant generolu ir baigiant jauniausiuo- ju leitenantu visi dainuoja.

Linksmi ir nerūpestingai skamba daina suomių rudens naktyje.

Paskui padainuoja Helsinkio ope- ros tenoras, kuris grandiniu tar- nauja pulke. Tai liūdno suomių liaudies melodijos, bylojančios apie tolimuosius miškus ir svajin- guosius ežerus, apie gražiąją tė- vynę ir apie kario mirtį, ir aplink stalą sėdinčiųjų vyrų akių žvilgs- nis pasidaro tolimas ir gilus. Ista- bi ta tauta, kuri čia, Karelijos že- mėje, kovoja dėl savo laisvės ir ateities, kareiviškai kieta, bet ir gili bei švelni, kaip vokiečių vyrai, kuriems taip pat šioje tolimojoje žemėje, prieš akivaizdoje, suk- skamba tėviškės pasilgimo daina.

Didžiąją tylą drumsčia tolimas patrankų gaudimas.

Streikas virsta krui- nomis grumtynėmis

GARY, XI, 19. Kaip United Press praneša, vadinamosiose „jungtinėse anglies kasyklose, kuriose nepai- sant CIO angliakasių profesinės sąjungos uždraudimo dirbti, buvo pradėtas darbas, tarp norinčiųjų dirbti angliakasių ir streikininkų sargybų įvyko susišaudymų, per kuriuos du žmonės buvo sužeisti. Associated Press iš Birminghamo (Alahamos valstybėje) praneša, kad ten, valstybės gubernatoriui pavedus, į angliakasių darbo vietas atvyko milicijos būriai tam atvejui, jei streikas išsiplėstų ir kitose ka- syklose, tačiau milicininkai pačių kasyklų neužėmė.

„Mes ieškome senovės“

„Aušros“ muziejaus išvykų dalyvio įspūdžiai

(Tęsinys iš Nr. 127)

Nuo Stumbrišio iki Salamiesčio pavyvesių vykdam, stebėjome, kaip kinta ne tik žmonių dvasinė būse- na, jų medžiaginis gyvenimas, bet kartu ir juos supančioji išorinė aplin- kuma — žemėvaizdis.

— Šioje erdvioje Pyvesos dauboje, kurioje, štai, regime ir kultūrinių žo- lių pievas, kur vietom kyla vesūs beržynėliai, mano piemenystės laikais tyvuliavo kaip neįjaimamos pelkės, — sustojus besigerint vaizdu, klausausi Juozo pasakojimų.

Kairiojoje Pyvesos daubos dalyje, ties Lykalaukių sodžiumi (Kupiškio vls.), klampynių, ištekių apsupta (senovėje) dunkso keliolikos ha aukštumėlė, lyg sala, vietos žmonių vadinama Sypsale (žemėvardis). Syp- salė prieš kiek laiko apylinkėje buvu- si garsiausia „vaidinuklių“ vieta. Jos ribose esąs piliakalnis, S u p p a k a u- ši vadinamas, buvęs stačiai tikras baubas.

Sypsalė bei jos Sūnpakašai, kirkat- buvusias tariamai „klaikiasias“ vietas apylinkės senieji apipins ne tikrai pa- davimais, bet ir gražiai iliustruotomis dainomis:

Bala klumpi plačiai tvokso,
Samanotos kimsos riogso.
Kas tik aina, tai gundanas,
Daugai soko, kad vaidanas.
Ir mon kartų atsitiko,
Kad vaiduoklis pasitiko.
Tik saulalai nusilaidus,
Smilktalajo mon par padus.

Boimas tartum niatūrėjau,
Del to ko tik nedrebėjau.
Kaip mon okys atsigoda,
Spatnas žydas pasiroda.
Barzda ilga kaip ir šluota,
Nuo žilumo lyg šerkšnuota.
Kojas vilko par purvynį,
Par Sypsalas akmenynį.

Senutė pertraukė dainavusį ir ėmė pasakoti, jog senovėje Sypsalai buvusi vieta, kur visi bagočiai slėpdavę pinig- us ir juos užkeikdavę. Tai ir dai- nuškoj apdainuoja — pertrauktą dai- ną tesia toliau:

Sūnpakašų unt kalnalo,
Dažnai motos unt kelmalo.
Naktim sėdžia šuva juodas,
O jom galva kaip ir puodas.
Gol pinigai ti senybas,
Kokių česų netelsybas.
Maž ir skrynja kaip aruodas,
Ar varinis maž ir puodas“.)

Senutė mums pridiktavo pilną blok- notą tautosakinės ir k. medžiagos. Mums besirengiant važiuoti, atsivei- kinant, pastaroji dar papasakojo, kaip ji mergavimo laiku (prieš 45 m.) pir- mą kartą gyvenime išvydusi dvirati-

3) 162 eilučių baladė, sukurta kai- mietės poetės U. Tamošiūnaitės, ku- piškietės, apie 1870 m., turinti gaidą ir vietoje savo laiku buvusi dainuoja- ma. Papasakota ir užrašyta vietos tar- me.

ninka, kuris „šmestelėjęs kaip aitva- ras“. Taip išsigandusi, jog tą pačią dieną susirgusi rože.

Per Kupiškio apyl. važiuodami, žvalgydamiesi, tai buvusių kaimų uylėgaliuose, kryžkelėse, tai šiaip lau- kuose pastebėjom nemaža naujų pa- statytų kryžių 1940-41 m. data.

— Bolševikai nekentė tikėjimo, tai mes tyčia savo tikėjimą jiems rodė- me, — paaiškina mums paklaustas vienas ūkininkas.

Rudikų sodžiuje, mano bičiulio Juo- zo tėviskėje, nakvojame. Kiek džiaugsmo turėjo pastarojo namiš- kiai! Praleidus bolševikų baisybes, karą, pasimatymas jaudina...

Rudikai! Iš šio įvairių senovės pa- likimų turtingo kaimo daug yra „pa- sipelnes“ „Aušros“ muziejus, kurio reikalai ir šį kartą užklijuvom. Mūsų, be kitko, uždavinys buvo — susitkti su vienu šio kaimo šimtamečiu se- nuku.

1862 m. nuo rekrūtų slapsčiusosi ir, 1941 m. dar savo silpna ausimi girdėjusio rekrūtus laikotarpio istori- jos pasikartojimo nykius aidus senu- ko Mykolo STANČIKO jau nebera- dom... Jis prieš kurį laiką miręs.

Rudikai! — mūsų surinktų senienu „bazė“. Čia tas turtas lauks, ligi ko- kiu nors būdu muziejus persigabens; iš mūsų čia paliktų eksponatų retes- ni: kraičlo vis (rastas a. a. kun. J. Katelės gimtinėje), akėčios medinės — „baronkinės“, marga skrynja ir k.

Pravažiuojant Kupiškį, ypač muzie- jininkul, ir neaplankyti p. Glemžaitės — būtų didžiulias nuostolis. Tai pe- lė, kuri, atliekamu nuo kitų savo darbų laiku, „prinešė urvą“ vertybių. Jei Kupiškis šiuo tarpu „neturi“ savo

muziejėlio, tai tik dėl kuklios, ar, gal, aplinkybių suvaržytos darbuotojos, kuri, tiesa, iki šiol vietos visuomenė mažai ryžosi tuo atžvilgiu pajudinti.

Stepa ir Michalina Glemžaitės, iš jaunystės dienų ėmusios rinkti senov. lietuvių tautinius drabužius, turi su- rinkusios nepaprastai turtingą ne- šystos rinkinį. Rinkinio žymesnė dalis iki šiol buvo laikoma ir tvarko- ma pas save, Vilniuje, Michalinos, kita gi dalis — „užverstos skrynios“ — Stepas, Kupiškėje.

S. Glemžaitės rinkinys daugiausia susideda iš įvairiaspalvių, įvairia me- džiaga, įvairiu būdu austų senoviškų moteriškų kostiumų, įvairių kitų ori- ginaliais pavadinimais „drapanėlių“ („kiklikai“, „elgierkos“, „nažutkos“, „čipkai“ ir t.t.), staltiesių, rankšluos- čių, pirštinių, begalės audimo pavyz- džių ir k. Rinkinys daugiausia iš Ku- piškio ir kitų artimų apylinkių.

Si kruopšti kraštotyriminkė, būdama taip pat atsidėjusi ir savo profesijai, jos pamėgtajam kraštotyros darbu, gaila, šiuo tarpu maža arba iš viso neskiria laiko. Todėl žymi rinkinio dalis be metrikų.

Su malonia bendradarbe atsivei- kindami, pastarosios buvome patarti „būtinai užfiksuoti senąsias Vidugirių pievų daržinėles“.

Vedini dviračiais Kupiškio m. gat- vėmis, pastebėjome didelę miestelio pažangą. Didelė bažnyčia, modernūs igulos ir k. nauji pastatai, be to, jau

4) M. Glemžaitė yra bolševikų iš- vežta. Pastarosios sesuo, kaip ji pati pareiškė, daranti žygių sesers rinkinį perimti į savo globa, o vėliau — per- duoti Kauno etnografiniam muziejui.

spėjes išnykti turgavietę gramozdines „Jurzdikas“ daro nebloga įspūdi.

Risdamiesi pašepečio šunkeliais, su- tiktus žmones klausime, kur yra „miško pievų daržinėles“.

— O, gerai, reikia jas ten papur- tyti! Juose dar glaustosi bolševikėlių, — atsako mums vidutinis pašepečio ūkininkas, palaikęs mums kitos srities pareigomis, bet patyręs, kad po tan- kynę klaidžioti mums bus neįauku, pasišūlo vadovu.

Visa vakarinė Šepetos raisto dalis, Vidugiriais vadinama (nu- suseš, nyksta miškas), po baudžiavos apylinkės kaimų gyventojams išdaly- ta įvairių žemės priedų pavidalu. Da- lis gyventojų po 5-7 dešimtines isi- gijo nusipirkdami. Tas pievas ėmę naudoti, kiekvienas vietoje pasistatė po vieną ar po dvi daržinėles, kurios ir iki šios dienos išsilaikė. Be daržinėlių, Vidugiriuose taip pat bū- dingi kiekviena vasarą čia vykstan- čios visų tų kaimų šienapiūtės papro- čiai. Šienauti atvyksta kelioms die- nomis; atvyksta, kaip sakoma, „su valgiu tarbelėmis“ ir čia, visą šiena- piūtįo laiką gyvena savotiška, lyg iš- kylautojų, gyvenima; įvairių kaimų šienautojai — jaunimas, tai susieida- mis draugėn, tai paskirai, nuo anksty- vo ryto iki vėlybiausio vakaro pripil- do pievas dainų saskambiu.

Vidugirių daržinėles buvo paskuti- niai mūsų aptikti „deimančiukai“. Rytojas dieną, po keturių mūsų ne visai bergždžių „senovės ieškojimo“ dienų, tarsį kokios primityviųjų šė- t- ro s pavėsyje — Panevėžio mu- zie- juje mes stebėjome ten daugybę taip iškalbingai apie mūsų tautos praeitį bylojančių paminklų.

(Pabaiga rytoj)

KRONIKA

J. PAKNYŠ — LIETUVOS BANKO VALDYTOJAS

Karų pradžios, Lietuvos Banko valdytojo pareigas laikinai ėjo P. Kopustinskas. Neseniai tos pareigos pavestos prieš bolševikų valdymo laikus buvusiam Liet. Banko valdytojui J. Paknyšui.

Bolševikai išvežė visą eilę banko darbininkų. Iš banko vadovybės išvežti Zigmas Starkus, Vytautas Starkus ir kt.

Jau įpusėtas bolševikų paliktosios bankinių operacijų sistemos išgyvendinimas. (ir).

MOKSLEIVIAI I VARGINGŲJŲ SELPIMO DARBA

Savitarpės Pagalbos Vyriausiasis Komitetas kreipėsi į Švietimo Generalinį Tareją, prašydamas paraginti mokyklų vadovybes pasirūpinti, kad moksleiviai kuo plačiau įsitrauktų į Savitarpinės Pagalbos darbą. (ir).

SAVITARPINĖS PAGALBOS VYR. KOMITETAS KVIETIA RUŠTI KALĖDŲ EGLUTES

Savitarpinės Pagalbos Vyr. Komitetas kreipėsi į atitinkamas įstaigas, prašydamas vėl atgaivinti bolševikų panaikintą Kalėdų eglių paprotį. Tuo būdu fabriškai ir įmonėse kviečiami šią žiemą surengti savo darbininkų ir tarnautojų vaikams Kalėdų egletes ir ta proga juos apdovanoti. (ir).

Z. Ū. TYRIMO DEPTO LAUKŲ ŪKIO SEKCIJOS SUVAŽIAVIMAS

Lapkričio 24—26 d. Z. Ū. Vadybos patalpose, Kestučio g. 17, įvyksta Žemės Ūkio Tvirtymo Departamento Laukų Ūkio Sekcijos tarnybinis suvažiavimas. Suvažiavimas prasidės 10 val.

IŠ HIGIENOS MUZIEJAUS VEIKLOS

Higienos muziejuje yra įsteigta naujų skyrių: anatomijos, patologijos, sporto, kovos su vaikų viduriavimu. Kiti skyriai taip pat smarkiai praplėsti. Svarbiausieji iš jų — džiuvos, veneros ligos, maisto ir maitinimo, motinos ir vaiko skyriai.

Higienos muziejaus tikslas — teikti žmonėms populiarią higienos žinių. Priemonės žinioms teikti — eksponatai, diapozityvai ir filmos. Muziejus ruošia paskaitas ne tik savo patalpose, bet ir kitur. Šiuo metu muziejuje vyksta paskaitos pradžios mokyklų mokytojams. Muziejus priklauso Sveikatos Valdybos Sanitariniam Švietimo Skyriui. (ir)

HIGIENOS MUZIEJUS

darbo dienomis atidarytas 12—16 val. ir sekmadieniais 13—16 val. Muziejaus lankymas nemokamas. Ekskursijos gali lankyti muziejų ir nenustatytu laiku, bet pirmiau turi susitarti su muziejaus vadovybe. (ir)

VILNIAUS „SODYBAI“ PRISKIRTA NAUJŲ SKYRIŲ

Vilniaus „Sodybai“ paskutiniu laiku priskirtas „Sodybos“ Panevėžio skyrius su Biržų skyriaus padalinio.

Kadangi Vilniaus „Sodyba“ šiuo metu aprūpina daržovėmis tik vokiečių karines įstaigas, „Sodybos“ krautuovė Vilniuje uždaryta. (N.L., Nr. 121)

FILHARMONIJOS LAUDIES ANSAMBLIO KONCERTAI PRAEJO SU DIDELIU PASISEKIMU

Lapkričio 16 d. Vilniaus Filharmonijos laudies ansamblio pakartojto lapkričio 15 dienos koncerta. Abi dienas Filharmonijos salė buvo perpildyta publikos. Daugelis turėjo grįžti

nebegavę bilietų. Susirinkusioji publika nuolat kėlė ovacijas, prašydama pakartoti daineles ir šokius.

Pirmoje koncerto dalyje — sudainuota 15 dainelių, įvairiais liaudiniams muzikos instrumentais pritariant ir palydint. Antroje dalyje — išpildytas dainelių, šokių, monologų, persirengimų mišinys, „Kaimo vestuvių“ vardu vaidinimas (N.L., Nr. 121).

VAIKŲ KONSULTACIJOS PUNKTAI BUDĖS IR ŠVENTADIENIAIS

Kauno Miesto Vaikų Konsultacijos Punktose (ambulatorijose) nuo š. m. lapkričio 23 d. įvedamas medic. personalo budėjimas šventadieniais. Neatidėtinoms medic. pagalbos teikimo reikalais (didelis karštis — daugiau negu 39°, tampymai (konvulsijos), vaiko samonės netekimas, vaiko dusimas, kraujaplūdis, nelaimingas atsitikimas ir panašiai) tėvai kreipiasi nuo 11 iki 14 val. tiesiog įstaigon ar jos telefonu: I Konsultacijos Punktą (Naujamiestis, Poškos g., 1) — telef. 27641; II Konsult. Punktą (Žaliakalnis, Kipro Petrausko g., 16) — telef. 23744; III Konsult. Punktą (Šančiai, Olandų g., 4) — telef. 41392 ir IV Konsult. Punktą (Aleksotas — Senamiestis, Gardino g. 61) — telef. 26376. Vilijampolėje kreiptis nuo 11—13 val. V Konsultacijos Punktą (Erdvilos g. 5a) — telef. 27101. A. Panemunėj taipogi nuo 11—13 val. (Biliūno 41) — telef. 41946.

Neapmokamai medic. pagalbai gauti turi teisės tik patiekę darbovietės tarnybinį pažymėjimą asmenys.

APTEMDYMAS

šiandien nuo 16.36 ligi 7.43 val.

Kauno radijas

PENKTADIENIS, 21. XI

5.00 Vokiečių kariams RP; 6.00 Dienos mintys, Rytinis koncertas (pl.); 6.40 Mankšta. Vad. Kotryna Marijošienė; 7.00 Žinios vokiečių k. RP; 7.15 Žinios lietuvių k.; 7.30 Koncertas RP; 8.00 Ūkininkams; 8.20 Koncertas RP; 9.00 Žinios vokiečių k. RP; 9.15 —10.00 — pertrauka; 10.00 Beethoveno ir Sibeliaus kūriniai (pl.); 11.00 Aktualijos; 11.30 Koncertas (tesinys); 12.00 Varpų muzika iš Karo muziejaus; 12.05 Pl. muzika; 12.30 Žinios vokiečių k. RP; 12.45 Pl. muzika; 13.00 Žinios lietuvių k.; 13.15 Vidudienio koncertas RP; 14.00 Žinios vokiečių k. RP; 14.15 Popietinis koncertas RP; 15.00 Žinios vokiečių k. RP; 15.30—16.00 — pertrauka; 16.00 Balyš Buračas; Šventieji Lietuvos medžiai; 16.15 Koncertas; 16.45 Žinios lietuvių k.; 17.00 Žinios vokiečių k. RP; 17.15 Garsų paradai (pl.); 17.45 Žiemos angoje (iš mūsų poezijos); 18.00 Garsų paradai (tesinys); 18.30 Laiko įvykiai, pranešimai iš fronto, paskaitos karo ir politikos klausimais ir žinios vokiečių k. RP; 20.15 Mažoji orkestro koncertas; 21.00 Žinios lietuvių k.; 21.10 Vokiečiai lietuviams; 21.20 Mažoji orkestro koncertas (tesinys). Dalyvauja sol. Gražina Matulaitytė; 22.00 Žinios vokiečių k. RP; 22.15 Šokių muzika (pl.); 23.00 Programos pabaiga.

TOKIO. Japonijos sostinės srityje susidūrė du keleiviniai traukiniai. Ligšiolinėmis žiniomis, 20 keleivių buvo užmušta ir daug sužeista.

BRESLAU. Antradienį mirė savo ūkyje, susilaukęs 77 metų amžiaus, žinomas vokiečių fizikas ir chemikas profesorius Walter Nernstas, kuris 1920 metais gavo Nobelio premiją.

ILGAIS RUDENS VAKARAIŠ

Net ir pradžios mokyklų vadovybėse būdavo taip pradėdama: Ruduo. Dienos rumpėja, o naktys ilgėja, gervės išskrido ir t. t.

Šis senas sakinyvis slėpdavo visa miesioniško gyvenimo tamsumą skale. Lapkričio mėnesį žmogus bėgdavo nuo gamtos negerovių ir dirbtinės nuotaikos ramovės. O karo metas miesioni gražino į namų židinį, pririšo prie šeimyninių dorybių. Ir, horribile dictu, įdavė į rankas knygą. O iš žodyno staiga dingto toki išsireiškimai:

— Tai, gal, šlapdrības proga užsukim vienam grafinėliui?

— Matai čia, vakar stikliukas po stikliuko ir užsimezgė argumentai... Bet jo paakis dar mėlynėnis už maną!

— Einu gatve ir staiga krenta į glėbį seniai, seniai nematytas prietelis. Na ir, žinoma, kur gi kitur, jei ne pas...

— Vakar, žinote, įvyko toks šeimyniškas subuvimas — temptė nutėmė, nors ir buvau kitur užprašytas. Nors imk ir persiplėšk!

— Tai ką, ir vėl arbatėlė gyvuliams globoti?

— Zina, aukso obuoliuk, aš stačiai pasirengus savo siuvėją pasodinti kalėjimą: vietoj krepdešino išlėdė šilkinę suknelę...

— Ir, vaizduokis mielas mano, šeiminkas po visų nuobodžių anekdotų pasiūlė paprastos degtinės...

— Parduot-pirkt: seni daiktai, seni drabužiai!

— Tik gaila, kad salė buvo apitūstė (iš teatro recenzijų).

— Ponas oberi, kokį čia puspadį man padavei!

— Rūkykite tikrai mūsų markės papirusus! (iš reklamų).

— Reikia tikėtis, kad ši knyga puoš kiekvieno inteligento lentyną (iš knygų recenzijos).

— Tikrai laukinis neskaityto laf-raščiu.

— Imdami iš ūkininkų žasis parodysim savo tautinį subrendimą (iš vedamųjų straipsnių žasų vajuos metais).

— Reikia rimtai susirūpinti mūsų jaunimui: jo nėra nei koncertuose, nei

meno parodose (iš publicistikos straipsnių).

— Et, aš nelsiu į tą kavinę — vieni žydai!

— Aš, Maryte, išleiu į kavinę; jei-gu ponas skambins iš įstaigos, pasakyk, kad išėjau į pasitarimą seklyčion.

— Še, rūkyk cigarete, ką tu čia vis pleškini tą antros rūšies šlamštą!

— Beje, išsitrauk dar tuos savo užstėninius, nusibodo savuosius dumti...

— Klausyk, gal tu gali perimti mano bilietus į operą, aš šiandien kitur pakviestas?

— Ak tu, gyvuly, ir vėl prisipumpė grįžti iš arbatėlės!?

— Zina, širdute, man jau teks skirtis su vyru — trankosi po balius ir faifokliokus...

O iš miesto bendruomenės išgaišo šios profesijos:

- 1) Fundatorių, o drauge su jais ir fundo ėmėjų.
- 2) Knygų pardavinėtojų baruose, smuklėse ir kavinėse.
- 3) Balų kvietimų platintojų.
- 4) Arbatėlių lankytojų sovietų pasituntinbybė.
- 5) Vekselių žirantų, o drauge su jais ir žiro išprašymo menininku.
- 6) Žmonių, kurių dienos šūkis buvo: Paskolink vieną litą!
- 7) Rašytojų, kurių obalsis buvo: O jei ne, tai parašysiu apie tave romaną!
- 8) Automatininku, kurie pelną skirdavo Pieno Lašo draugijai.

Vadinasi, ilgais rudens vakarais lieka tikrai šeimos židiny, teatras, kinas, knyga, žaidimai su vaikais, ištikimybė, reguliarus namo grįžimo laikas, patenkinta žmona, neataušę pietūs, sveikas miegas, subalansuotas šeimos biudžetas ir kiti nuobodūs dalykai.

Fig. Andr.

SKELBIMAS.

Marijampolės Apylinkės Teismas šaukia: nežinia kur esantį Juozą Marcinkevičių stoti teisman laike 6 mėnesių atsakovu jam iškeltoje Veronikos Marcinkevičienės byloje, dėl ištuokos.

Nustatytu laiku atsakovui neatsiliepęs, byla bus sprendžiama be jo. 3644(1)

SKELBIMAS.

Marijampolės Apylinkės Teismas šaukia: nežinia kur esantį Juozą Janušauską stoti teisman laike 6 mėnesių atsakovu jam iškeltoje Adelės Mažetytės-Januškevičienės byloje, dėl ištuokos.

Nustatytu laiku atsakovui neatsiliepęs, byla bus sprendžiama be jo. 3645(1)

Koop. Gamyb. artelė

„KNYGRIŠYS“ gamina užuolaidas bet kurio dydžio langų, vitrinų ir durų aptemdymui.

Užsakymai priimami ir provincijai.

Kreiptis: Kaunas, Laisvės Al. 76. tel. 28419 nuo 9—16 val. kasdien. 3718(1)

Visus asmenis, turinčius žinias apie TARPTAUTINĖS MIEGAMŲJŲ VAGONŲ B-VĖS

Lietuvoje dingusį turta (vagonai, inventorių ir t. t.), prašau parašyti arba pranešti buv. Tarpt. Mieg. Vag. B-vės Viršūninkui Kaune p. W. Götting, Kaunas, viešbutis „Metropolis“ kamb. 49. 3728(1)

Cukraus fabrikams reikalingi CHEMIKAI-TECHNOLOGAI

Telrautis: Lietuvos Cukrus, Kaunas, Nepriklausomybės a. 4 N, telef. 2 22 62. 3697(2)

KAUNO SUAUGUSIŲ INSTITUTO

VI Buhalterijos grupės klausytojai renkasi š. m. XI. 20 d. 18 val. Aukštųjų g. 1a, II aukštas.

Direktorius 3720(1)

Sargėnų sanatorijai reikalinga medicinos sesuo.

Kaunas-Vilijampolė, Sargėnų g-vė Nr. 24, telef. 20204. Sanatorijos Direktorius 3716(1)

PANEVĖŽYS

Suorganizuotas miesto choras

Muz. A. Likerausko rūpesčiu ir pastangomis Panevėžy suorganizuotas miesto choras jo paties ir vadovaujamas Miesto Teatro vadovybei pritariant, organizuojamas dainos, muzikos ir tautinių šokių ansamblis.

Netrukus choras koncertuos Panevėžy, o kiek vėliau, sudarius muzikos bei tautinių šokių grupes, ir kitur. (aš).

OBELIAI

Paminklas partizanams

Lapkričio 9 d. iškilmingai pašventintas didelis ir gražus paminklas žuvusiems partizanams (kor.).

ROKIŠKIS

VIETOJ IŠVEŽTŲJŲ MOKYTOJŲ STOJO NAUJI

Naujuosius mokslo metus Rokiškio apskritys prad. mokyklos sutiko su dideliu liūdesiu, netekusios 49 įgudusių mokytojų. Mokytojų kadrams sutvarkyti reikėjo padėti daug darbo. Čia į pagalbą atėjo vasaros mokytojų kursai, kurie Rokiškio apskr. pradžios mokykloms davė 50 naujų mokytojų. Šiuo metu apskrity dirba 209 mokytojai.

Nuo š. m. lapkričio 1 d. Panemunėlio m. ir Obeliuose atidaryti septyniolika skyriai. Gyventojai tuo labai patenkinti. K.

Rūkoriai skatinami aukoti savitarpinei pagalbai

„Deutsche Zeitung im Ostland“ įdėjo atsisaukima, kuriame visi rūkantieji raginami aukoti ko didžiausias sumas savitarpinei pagalbai, kad nepasiturintiems tautiečiams būtų patikrinta žmoniška parama.

Latvijos tabako fabrikai ir juose dirbą darbininkai bei tarnautojai pagal išgales suaukoję tam tikrą sumą ir už suaukotus pinigus nupirkę geros rūšies tabako ir gilzių. Rūkoriai, kurie paaukos savitarpinei pagalbai stambiausias sumas, gauna kaip premiją po vieną pakelį tabako ir 100 gilzių. Greta šių varžytynių, rūkantieji, paaukoję savitarpinei pagalbai, ne mažiau kaip 3 RM, gauna aukotojo ženklą ir 10 papirosų.

PLATI RINKLIAVA SAVITARPINEI PAGALBAI LATVIJOJE

„Deutsche Zeitung im Ostland“ praneša, kad praėjusį sekmadienį Rygoje ir visoje Latvijoje buvusi plačiai pravesta savitarpinės pagalbos rinkliava. Aukos buvusios renkamos gatvėse ir butuose. Aukojimui skatinati buvę imtasi įvairiausių priemonių. Visiems aukotojams buvę dalinami mėlyni tautinio solidarumo ženkleliai.

RYTŲ KARELIJOS PARODA HELSINKIJE

Helsinkyje atidaromos dvi parodos. Pirmoji bus Karelijos meno paroda, apimanti ir Rytų Kareliją. Joje yra įvairūs tapybos, meno ir priešistorinio meno skyriai, kuriuose bus parodyta iki šiolie parodose dar nematytų dalykų. Be to, Helsinkio tautiniame muziejuje bus atidaryta etnografijos ir kultūros istorijos paroda, kurioje bus sutelkta medžiaga iš Suomijos ir Rytų Karelijos. Paroda bus papildyta medžiaga iš Viipurio ir Käkisalmsio muziejų.

DIDELI SUNAIKINIMAI KARELIJOJE

„Deutsche Zeitung im Ostland“ (nr. 101) rašo, kad karo sunaikinimai iš Sovietų atkovotose Karelijos srityse esą labai dideli. Pavyzdžiui, Suojärvi miestelyje, buvusiam Suomijos rytų pasienyje, iš 2250 trobesių telikę 38%. Apie 1400 trobesių, galima sakyti išnykę nuo žemės paviršiaus. Visiškai sveiki likę vos 362 trobesiai. Labiausiai nukentėjęs Kaipos miestelis, kur nebeliko nė vieno trobesio.

Smarkiai nukentėjęs ir Viipurio miestas (jis prieš 1939-40 metų suomių-Sovietų karą turėjo apie 50.000 gyventojų), kuris dabar sparčiai atstatomas. Didėnė nukentėjusi namų dalis aptvarkyta ir apsaugota nuo tolimosnio griuvimo. Per karą Viipurio miestas buvęs visiškai iš-

tuštėjęs. Dabar jame jau esą 8.000 gyventojų, iš jų apie 1.500 civilių.

MUZIKINIŲ GABUMŲ PAVELDĖJIMAS

Hanzos universiteto docentūros užsienių tarnybos pakviesta, švedų muzikos profesorė Dr. Irmgard Lex-Henschen Hamburge skaitė paskaitą apie muzikinių gabumų paveldėjimą. Ligšiolinių tyrimų išvada į paminėjo tai, kad žymūs muzikiniai gabumai šeimose paveldimi iš kartos į kartą, nors ir negalima pasakyti, kad tie gabumai galėtų būti vien tik paveldėjimo pasekmė. Muzikų šeimose, iš tikrųjų, didelį vaidmenį vaidina muzikinis auklėjimas. Gabiųjų žmonių eilė taip pat nenutrūksta, jei iškyla muzikos genijus. Pavyzdžiui, Joh. Sebastian Bachas yra viduryje 57 muzikų, ir po jo buvusiose kartose taip pat yra buvę įžymių muzikos talentų. Toks pavyzdys jokių būdu nėra vienintelis.

Kauno kino teatruose

Šią savaitę Kauno kino teatruose demonstruojamos dvi naujos filmos: „Robinsonas“ (Kapitol) ir „Amžinas šaltinis“ (Daina).

Geriau vykusį bene bus „Amžinas šaltinis“, sukurta pagal Johannes Linke romaną. Filme vaizduojama amžina tema — žmonių geidimas didelių turty. Tas geidimas, niekad nepasotinamas, visą laiką įtikinančiai auga ir gniuždo žmogų, darydamas iš jo pasigallėjimo vertą varinį. Po pasauli išsibastęs nenuoroma sugundo ūkininką griebtis aukso kasinėjimo čia pat, ūkyje. Lengvabūdis kalmo žmogus neatsispiria pagundai. Šeimoje nesantaika, barniai, įtempta nuotaika ir nuolatinis smukimas. Tema gana įdomi, nors valdyba nėra per daug gera.

„Robinsono“ gausu pasigėrėtinų gamtos vaizdų. Vaizduojami jūrininko išgyvenimai vienišoj saloj ir grįžimas į normalų gyvenimą. Tai daugiau reportažinio pobūdžio vaizdų derinys. Kartkartėmis švysteli geležinis ryžtingumas siekiant užsibrėžto tikslo, bet didžioji filmos stiprybė bus įvairiaspalviai gamtos vaizdai.

Kino teatre „Aušra“ rodoma „Polcijos radijas praneša“ — detektyvinio pobūdžio filmas, su įmantriais suauzgytu siužetu, kaip paprastai panašiose filmose. Apie kitas demonstruojamas filmas jau esame rašę.

Kauno Apylinkės Teismo Teisėjų,

Mariją Stepanauskiene,

jos tėvui mirus, nuoširdžiai užjaučiame

Telsėjas - Tvarkytojas, telsėjai ir tarnautojai

Linkuvos gimnazijos Inspektoriui kolegai

Karoliui Dineikai,

dėl jo mylimojo Tėvelio mirties, reiškia nuoširdžių užuojautą

Linkuvos gimn. Direktorius ir mokytojai

Pasvalio gimnazijos mokytoja

Eleną Bujokaite,

jos motinai mirus, nuoširdžiai užjaučiame

Direktorius ir mokytojai.

K. V. B. „Parama“ skėdėjų ir skrybėlių fabrikui reikalingi medžio tekintojai.
Kreiptis Marijampolės 3 nuo 9.30 iki 16.30, telef. 26297.
3756(1)

Kaunas, Lukšio g. 12.
DVIRAČIŲ D-VĖJ parduodama:
elektros: pečiukas, plytelės, prosai, kompresinė paduškėlė, stalo lempos, 2 patefonai su plokštelėmis, 4 lempų tinklinis radio aparatas, žiūronas, kišeninis laikrodis, medinė lova su čiužiniu, siuvama mašina, mot. ir vyr. dviračiai, darbo kostiumai, dažymo aparatas ir kt. daiktai.
3746(1)

KAUNO LOMBARDAS
Kanto g-vė Nr. 1
atlieka šias operacijas:
1. Išduoda paskolas priimdamas užstatu įvairių kilnojamųjų turta.
2. Prilima komisan ir saugoti įvairių kilnojamųjų turta.
3. Parduoda iš varžytynių užstatus, komisinius daiktus ir turta, priimtą saugoti, išėjus nustatytam įstatais terminui arba laisvai susitarę su dalktų savininkais, ir
4. Savo krautuovėje Laisvės al. 61 Nr. laisvai parduoda nuosavus, pirktus ir komisinius daiktus. Operacijos atliekamos nuo 7 val. 30 min. iki 15 val. be pertraukos.
3745(2)

DARBO IR SOCIALINIŲ REIKALŲ VADYBAI
reikalingas vertėjas-stilistas, labai gerai mokas vokiečių ir lietuvių kalbas.
Kreiptis Gedimino g. Nr. 40, kambarys 1, tel. 20642
3717(1)

Reikalingas Vilniaus Apskritis Gydytojų felėris-dezinfektorius (lietuvis), mokas daryti sekcijas ir turis praktikos dezinfekcijų darbe. Pageidaujama galis susikalbėti lenkiškai arba rusiškai. Kreiptis į Vilniaus Apskritis Gydytoja, Vilnius. Basanavičiaus g-vė Nr. 5.
3692(3)

Kauno valst. mielių fabrikas
Prieplaukos krantas 13 nr., tel. 26731, 25807
skubiai ieško pirkti paprastą vežimą ir
KELETA KOMPLEKTU PAKINKTU
Siūlyti fabriko direktoriui.
3663(4)

Aprūpinimo ir Paskirstymo Įstaigos Maitinimo Skyrių reikalingos kvalifikuotos ir turinčios stažą mašininkės. Pirmynebybė galinčioms laisvai rašyti vokiečių kalba redaguotus raštus.
Kreiptis nuo 10-13 val., darbo dienomis, į Maitinimo skyrių — Duonelaičio 2, III aukštas, 32 kamb.
3752(1)

Vilkaviškio Apylinkės Teismas 1941 m. spalio 7 d. NUTARE Stanislovą, Andrijoną, Juozą ir Edvardą Bartlingus pripažinti nežinia kur žuvusiais nuo 1925 m. spalio 25 d. ir globėja jų turtui ir reikalų vedimui paskirti Viktoriją Bartlingaitę-Plečauskiene, (Gl. b. nr. 6).
3698(1)

1941 m. lapkričio 18 d. **Kauno Apylinkės teismas** nutarė: Marcijonos Mackevičienės išduota Elena Bajerdienei visuotinį įgaliojimą, surašyta pas Aleksoto notara Kl. Dargi registro Nr. 3028 — 1940 m. atšaukti. (byl. 2-424-41).
3713(1)

Panevėžio Apylinkės Teismas šaukia mirusio 1941 m. balandžio mėn. 12 d. JURGIO KNIŽIKVIČIAUS įpėdinius šešių mėnesių būvy nuo šio skelbimo dienos savo teisių į velionies palikimą pareikšti. Ap. b. Nr. 112/41 m.
3667(1)

PANEVĖŽIO APYLINKĖS TEISMAS šaukia nežinia kur esantį Petrą Mikelevičių 6 mėn. būvy nuo šio skelbimo dienos atsakymo duoti Onos Mikelevičienės iškeltoj byloj dėl ištuokos.
Saukiamajam neatsiliepus, byla bus sprendžiama be jo. Iš b. Nr. 3/1941 m.
3649(1)

Panevėžio Apylinkės Teismas šaukia nežinia kur esantį Aloyzą Buliauską (Bulevską) per 6 mėn. nuo šio skelbimo dienos atsakymo duoti Genovaitės Kličmanaitės-Buliauskienės iškeltoj byloj dėl ištuokos.
Saukiamajam neatsiliepus bei neprisiuntus įgaliotinio, byla bus nagrinėjama be jo. Iš b. Nr. 30.
3648(1)

Teisminiai skelbimai

Kauno Apylinkės Teismas, civ. skyrius šaukia:

1) Nežinia kur esantį **Gruzina Aleksandra** stoti teisman laike 6 mėnesių atsakovu jam iškeltoje Gruzinienės - Šalytės Nadieždos byloje dėl ištuokos (S-111-41 m.). Nustatytu laiku atsakovui neatsiliepus, byla bus sprendžiama be jo.
3733(1)

2) Nežinia kur esantį **Grabazienę-Cernecką Halina** stoti teisman laike 6 mėnesių atsakovu jam iškeltoje Grabazio Antano byloje dėl ištuokos (S-138-41 m.). Nustatytu laiku atsakovui neatsiliepus, byla bus sprendžiama be jos.
3734(1)

3) Nežinia kur esantį **Buroką Joną** stoti teisman laike 6 mėnesių atsakovu jam iškeltoje Burokienės Liudvikos byloje dėl ištuokos (S-149-41 m.). Nustatytu laiku atsakovui neatsiliepus, byla bus sprendžiama be jo.
3735(1)

4) Nežinia kur esantį **Erefa Afanasevą** stoti teisman laike 6 mėnesių atsakovu jam iškeltoje Erefienės Bronės byloje dėl ištuokos (S-151-41 m.). Nustatytu laiku atsakovui neatsiliepus, byla bus sprendžiama be jo.
3736(1)

Kauno Apylinkės Teismas, civ. skyrius šaukia:

1) Nežinia kur esantį **Krutilovą Joną** stoti teisman laike 6 mėnesių atsakovu jam iškeltoje Krutilovienės Tamaros byloje dėl ištuokos (S-144-41 m.). Nustatytu laiku atsakovui neatsiliepus, byla bus sprendžiama be jo.
3737(1)

2) Nežinia kur esantį **Pavlovą Maksimą** stoti teisman laike 6 mėnesių atsakovu jam iškeltoje Pavlovienės Onos byloje dėl ištuokos (S-152-41 m.). Nustatytu laiku atsakovui neatsiliepus, byla bus sprendžiama be jo.
3738(1)

3) Nežinia kur esantį **Seniną Joną** stoti teisman laike 6 mėnesių atsakovu jam iškeltoje Seninos Zofijos byloje dėl ištuokos (S-153-41 m.). Nustatytu laiku atsakovui neatsiliepus, byla bus sprendžiama be jo.

4) Nežinia kur esantį **Čvanovą Joną** stoti teisman laike 6 mėnesių atsakovu jam iškeltoje Čvanovos Stefanijos byloje dėl ištuokos (S-155-41 m.). Nustatytu laiku atsakovui neatsiliepus, byla bus sprendžiama be jo.
3739(1)

5) Nežinia kur esantį **Blagodarovą Nikolajų** stoti teisman laike 6 mėnesių atsakovu jam iškeltoje Blagodarovienės Bronislovos byloje dėl ištuokos (S-165-41 m.). Nustatytu laiku atsakovui neatsiliepus, byla bus sprendžiama be jo.
3740(1)

6) Nežinia kur esantį **Lapšovą Petrą** stoti teisman laike 6 mėnesių atsakovu jam iškeltoje Lapšovienės Reginos byloje dėl ištuokos (S-166-41 m.). Nustatytu laiku atsakovui neatsiliepus, byla bus sprendžiama be jo.
3741(1)

7) Nežinia kur esantį **Baranavičių Gerasimą** stoti teisman laike 6 mėnesių atsakovu jam iškeltoje Baranavičienės Marijos byloje dėl ištuokos (S-167-41 m.). Nustatytu laiku atsakovui neatsiliepus, byla bus sprendžiama be jo.
3742(1)

8) Nežinia kur esantį **Blazį Viktorą** stoti teisman laike 6 mėnesių atsakovu jam iškeltoje Blazienės Stasės byloje dėl ištuokos (S-168-41 m.). Nustatytu laiku atsakovui neatsiliepus, byla bus sprendžiama be jo.
3743(1)

SMULKŪS SKELBIMAI

Siūlo darbo

Reikalinga prie šeimos tarnaitė. Dėl sąlygų sužinoti 16-toje „Paramos“ krautuovėje, Zaliakalnyje, pas Skrinkienę.
3702(3)

Skubiai reikalingas radio technikas ir prityres laikrodininkas. Ten pat PERKA radio dalis, senus aparatus ir laikrodžių dalis.
Savanorių pr. 5.
3555(6)

Skubiai reikalingi elektromonteris ir vandentiekio ir kanalizac. šaltkalvis.
Kreiptis pas V. Dapkūną, Laisv. Al. 61.
3721(1)

2 asmenų šeimai reikalinga tarnaitė, mokanti varti. Atlyginimas geras. Aleksotas Universiteto g-vė Nr. 2, telef. 28025.
3736(2)

Reikalinga tarnaitė.
Kreiptis kasdien nuo 17 iki 19 val. Kėstučio gt. 45-b, bt. 7, III aukštas.
3732(1)

Vienungis ieško tarnaitės-šeimininkės. Kreiptis nuo 19-20 val. Prieplaukos Krantas 15, b. 3. tel. 28053.
3751(2)

Vidutinei šeimai skubiai reikalinga mokanti varti ir ruošti savarankiška šeimnininkė. Atlyginimas geras. Kreiptis Tvirtovės al. 90, b. 1 į Zareckienę.
3760(1)

Kaunas, Lukšio g. 12 DVIRAČIŲ D-VĖ
Skubiai reikalingi trys geri specialistai: dviračių, siuvamųjų maš. ir elektros monteris. Darbas nuolatinis.
3747(1)

Ieško darbo

Gabus, rimtas, sąžiningas jaunuolis, baigęs gimnaziją, gerai mokas lietuvių ir vidutinaiškai vokiečių k., turis gražią rašyseną, sugebąs labai tvarkingai ir rūpestingai dirbti, skubiai ieško atitinkamos tarnybos. Siūlyti raštu: Iki pareikalavimo, Marijampolė, Laikino asm. Hud. Nr. 15.
3639(6)

Jaunas, nevedęs vargonininkas, sugebąs vesti chorą ieško vietos. Rašyti Kaziu Kurklinskiui, Kurklių km. Šeduva. Panevėžio ap.
3602(5)

Dipl. sodininkystės, daržininkystės, bitininkystės specialistas, baigęs m-lą Volkietijoje, turis 6 mt. praktikos, ieško vietos Kauno apskr.
Vokiečių g-vė 105, Sungailai, perduoti P.
3719(2)

Sąž. mergaitė, baigusį Z. Ū. Mokyklą, turinti geras rekomendacijas, savarankiškai šeimnininkavusi, ieško šeimnininkės vietos klebonijoje ar kitur. Rašyti: Rokiškis, Južintų pšt. V. Z.
3724(1)

Zakristijonas, turis geras rekomendacijas, ieško vietos.
Siūsti iki pareikalavimo: Pasvalys, Br. Bardišauskas.
3589(5)

Dirbėju buhalterio padėjėjo-sąskaitininko darbu. Nurodant sąlygas siūlyti J. Paškevičiui, Alizavos km., Gėlgaidiškių pšt., Sakių ap.
3727(3)

Parduoda, perka

Parduodu juodos spalvos (vizitinį) beveik naują kostiumą didesniam ūgiui.
Laisvės al. 63 Nr., b. 16 (klėme).
3725(1)

Pirkisiu moteriškus kailiukus. Siūlyti šio laikraščio adm. TK Nr. 110.
3723(1)

Reikalinga miegama sofa su stalčiais ir salioninis staliukas. Kaina nesvarbu.
Siūlyti V. Š. Savanorių pr. 44, but. 1.
3750(1)

Skubiai pirksiu: lovą (pageidauju su matrasu), stalą, etažerę, kėdes.
Siūlyti: Vaižganto g. 16 b. 1. telef. 22427.
3767(1)

Skubiai pirksiu **KAILINĮ, KOTIKO** arba medžiaginį geram stovyje vidut. ūgio moterišką palta. Mokėjimo sąlygos geros. Siūlyti, nurodant kainą, Laisvės al. 47 bt. 8 tel. 20011 17-20 val.
3754(1)

Pirkisiu vartojimui tinkamų padangų 27x4.
Parduodu dėvėtą palta.
Sidlauskas, Seinu 12a telef. 20191-31.
3761(1)

Pirkisiu 8 metų mergaitę žieminį paltuką ir suknelę. Pranešti telef. 24583 dėl J. D. Putvinskio 17, b. 4.
3762(1)

Pirkisiu saloninį bufetą ir sofą.
Kreiptis: Vilijampolė, Jurbarko 3. Gidikienė. Tel. 20479.
3694(2)

Pamesta

Pamečiau sid. lapės apykaklę š. m. 17 d. ¼8 val. ryto Kėstučio g-vėje. Prašau gražinti už atlyginimą, nes man brangi atmintis. Prašau skambinti 28526.
3625(3)

Pamestas **Bikino Broniaus** vardo polit. kalinio liudymas, kurį prašom laikyti be vertės arba gražinti Kaune, Žemaičių 36, b. 6.
3729(1)

Pamečiau XI. 18 d. Kaune kišeninį laikrodį „Omega“. Radium 10 markių.
Pranešti telef. Nr. 27958.
3731(1)

Pamestas **Vlodo Kutenkos** kurčiobliio pasas Nr. 941892/33743. Pranešti: Putvinskio g-vė 11 Nr. S. Kutenkienei.
3749(1)

Dingo kumelys 7 mėn., bėras, stambus, kaktoje maža balta žvaigždė. Radium atlyginsiu. Pranešti: Česnai Jonui, Liudvinavo v. Stebuliškių k. tel. Liudvinavo pšt. Nr. 27.
3579(2)

Įvairūs

Leit. Bronius, Antano, **Vaitiekūnas**, tarnavęs Ulanų pulke Vilkaviškyje, paskutiniu laiku buvęs Pabradsės ir Varėnos poligone, prašomas atsiliepti, arba žinantieji apie jį prašomi pranešti **Petrui Vaitiekūnui**, Kupiškio paštas, Didžprūdėlių km.
3753(1)

Kas žino apie **Viktorą Karvelį**, 25 m. amžiaus, vokiečių-rusų karo pradžioje grįžęs iš Vokietijos ir čia kovojusį kaip vokiečių partizaną. Apie š. m. birželio mėn. 25-28 d. buvo Kaune ir paskiau dingo. Pranešti Tilžės 40, telef. 20576 M. K.
3726(3)

Kas žino apie likimą **PILYPAVIČIAUS Vlodo**, buv. Jonavos valsčiaus s-bės sekretoriaus, bolševikų sumita 1940. XI. 15 d. ir 1941. VI. 5 d. išvežtą iš Kauno į Vilniaus kalėjimą, prašau pranešti Pilypavičienei Bronėi, Jonavoje, Valsčiaus S-bė, Telef. Nr. 2.
3623(3)

Kraustomas iš buto asmuo ieško nuomoti buto iš 2-3 kamb. su virtuve, vanden. ir sandėliuku. Pageidaujama Zaliakalnyje arba miesto centre. Nurodžiusiam tinkamą butą, sumokėsiu 100 RM (1000 Rbl.). Siūlyti Žemaičių 7 b. 2 arba sargui.
3674(2)

Tarnautojas, gyvenąs su motina, ieško tuojau miesto centre ar Zaliakalny netoli keltuvo, be baldų 2 ar 1 didelio kambario.
Siūlyti nuo 16-20 val. tel. 25153. Dainavos g. 12, but. 1.
3722(1)

Išnuomojamas didelis kambarys be baldų. Kreiptis nuo 15-17 val. Fryko
3744(25)

JEI IŠVERSTI KĄ NORS REIK, Į SAPIEGOS 6 EIK

Vertimų biuras „Plunksna“ verčia į vokiečių kalbą prašymus, pažymėjimus ir kitus raštus. Kaunas, Sapiegos (buv. Tolstojaus) g. 6 nr. Tlf. 23727.
3144(25)

RADJO TAISYMAS.

Kvalifikuotas technikas taiso radijo aparatus. Tel. 28244. Skambinti nuo 7-10 val. ir nuo 21-23 val.
3748(1)

Mergaitė, žinanti vokiečių kalbą ir skambinanti pianinu gali gauti veltui su baldais kambarį, prie šeimos, Žalio kalno rajone. Skambinti 29207.
3682(1)

Kauno Jaunimo Teatras

Šeštadienį, lapkričio 22 d. 14 val.
TĖVO PALIKIMAS
3 pav. lietuvių liaudies pasaka
BRĖMENO MIESTO MUZIKANTAI

Brolių Grimmų 4 pav. pasaka
KONCERTINĖ DALIS
Bilietai 10-60 pf.

Sekmadienį, lapkričio 23 d. 15 val.
12 BROLIŲ JUODVARNIAIS LAKŠČIUSIŲ
S. Čiurlionienės 4 pav. pasaka
Bilietai 10-60 pf.

Bilietai parduodami teatro kasoje-knygynelyje (Laisvės al. 41. Telef. 23717) kasdien nuo 10-15 ir nuo 17-19 val.

KAUNO OPERETĖS TEATRAS
Penktadienį, lapkričio 21 d., Kauno miesto teatre sezono atidarymas.
„LINKSMOJI NASLĖ“
F. Leharo 3 v. operetė.
Bilietai nuo 0,50 — 2,50 RM.
3638(5)

Kauno Teatras

Šeštadienį, lapkričio 22 d.,
TANNHÄUSER
R. Wagnerio 3 v. opera
K. Petrauskui dalyvaujant.

Bilietai nuo 0,50-2,50 RM
Spektaklių pradžia 18,30 val. Bilietai parduodami nuo 10 iki 12 ir nuo 16 iki 19 val.; šventadieniais — nuo 12 iki 14 ir nuo 16 iki 19 val.

I LAISVĖ

Kaunas, Duonelaičio 24.
REDAKCIJA interesantus priminėja 12-13 ir 17-18 val. Telefonai: vyr. redaktorius 20520, red. sekretoriaus 21414, redakcijos 20530.

ADMINISTRACIJA dirba nuo 8 ligi 18 val., prieš šventadienius — nuo 8 ligi 15 val. Tel. 26375.

Prenumerata (laikinė, siunčiant pašt.) 1 mėn. užsisakantiems 1 arba 2 egz. po 20 rb egzempliorius, užsisakantiems daugiau kaip po 2 egz.—po 15 rb egzempliorius. Pinigus prašoma siūsti per Lietuvos Banko skyrius „Spaudos Zodis“ a. a. b. vardu (papr. ein. sąsk. Nr. 161560) Lietuvos Bankui Kaune.

Skelbimai darbo ieškantiems 2 rb, darbo siūlantiesiems 10 rb; pirkimo ir pardavimo smulkūs skelbimai 15 rb; valdinų ir prekybinių įstaigų skelbimų 1 petito eilutė 4 rb. Skelbimai priimami administracijoje iš vakaro ligi 18 val.; prieš šventadienius ligi 15 val.
Leidžia a. a. b. „Spaudos Zodis“ Spausdina „Žaibo“ spaustuvė (Kaunas, Duonelaičio 24).

Iškreipta filosofija

Bolševikai kalbėdami apie savo pasaulėžiūrą, niekad nepaprastai davė progos paminėti Hegelio vardo. Tai garsus vokiečių filosofas, kuris su nepaprasta galia ir plačia apimtimi išdėstė pasaulio raidos idėją, pabrėždamas, kad visa tai vykdo kaž kuri Absolutė Idėja. Visa tai kas tampa, kas praeina, kas išryškėja ir visa tai, kas dar įvyks, yra tik tos Idėjos padarinys, tos Idėjos kūrybos vyksmas. Bolševikų pirmtakai nusivėrė tos minties ir pradėjo savaipt ją aiškinti. Jiems reikėjo atimesti Hegelio filosofijos idealistinę pradžią, o pateikti materialistinę. Todėl Marksas nieko nelaukdamas ir pareiškė, kad jis atmetė, atrinko nuo Hegelio filosofijos idealistinę kiauštą ir paliko tik racionalistinį branduolį. Marksas dar vaizdžiau kalbėjo apie nepaprastai savo filosofijos laimėjimą, nes sakė, kad Hegelio filosofija pastatyta ant galvos. Atseit, tos filosofijos kojos masktavosi ore. Čia suprantama metafora, kad Hegelio filosofija buvo sukreista. Bet štai praėjo daugiau, negu šimtas metų, tačiau Hegelio filosofijos idealizmas pastatytas ant galvos, šilko gyvas. Panašiai istorija pasikartojo su dialektiniu materializmu. Šiandien dialektinis materializmas yra pastatytas ant galvos ir, tur būt, tik kojos skėčiarojasi ore. Tačiau ne apie tai kalbėsime.

Lygiai prieš savaitę suėjo 110 metų nuo Hegelio mirties. Nežinome ar bolševikai tą sukaktį bent kiek paminėjo ar ne. Galimas dalykas, kad tam nebuvo laiko, nes yra užimti kitais dalykais. Betgi kitais laikais, be abejo, nebūtų praleidę progos. Aišku, kad proga būtų buvusi panaudota iškelti savo pasaulėžiūros filosofiją. Todėl tenka kelias bruožais bolševikų pasaulėžiūros pastangas paminėti. Svarbiausia tai, kad atmeta yra ryškiausias Hegelio filosofijos pradai. Jei bolševikai kalba apie filosofiją, t. y. apie tą išmintį, kuri stengiasi išaiškinti mūsų buities ir pasaulio likimą, tai turi suprasti, koks gi apskritai yra filosofijos uždavinys. Niekas kitas taip gražiai nepasakė apie filosofijos uždavinį, kaip Hegelis. Jis savo raštuose apie tai iraišė tokia mintį — „Die Geschichte der Philosophie ist die Geschichte der Entwicklung der Gedanken über das Absolute; das, ihr Gegenstand ist. (Filosofijos istorija yra Absolutio ieškojimas. Tai tikras filosofijos turinys) (Hegel — „Encyklopedie“).

Kas gi bolševikų buvo padaryta su tuo ryškiu Hegelio filosofijos testamentu? Hegelio, kad ir minėtame sakinyje, yra išreikšta jo filosofijos pagrindinė mintis. Toji mintis yra absolutinė raida. Ir filosofijos istorija yra ne kas kita, o tik minčių raida apie Absolutą. Jei vyksta raida, tai ji, matyti, siekia kurio nors tikslo. Tačiau kurio pakol kas ne vienas filosofas negalėjo pasakyti. To nepareišė nė vokiečių filosofas Hegelis. Betgi galvoti apie tai teko visos žmonijos geriausioms, gabiausioms galvoms. Ir nežinia kada tas klausimas bus išspręstas ir apskritai ar bus išspręstas. Betgi visi Absoluto klausimai, visai lengvai yra išspręsti bolševikų. Kas didžiausius pasaulio mokslininkams, filosofams neaišku, tas bolševikams visai aišku. Toji didžiausioji bolševikų aiškystė buvo ir yra materija. Tačiau ir čia bolševikų buvo klumpama ant visų keturių. Juk nieks negali absolutiai, ne reliatyviai, pasakyti, kas yra, kad ir toji materija. Betgi bolševikų pasaulėžiūros atstovai tvirtino, kad jie žino. Materija yra tai, kas aplinkui matoma, pagaliau materija esame mes patys. Betgi reikia paklausti, kas gi mes patys esame, tai susidursime su be galo daug klausimų, kurie pasireiškė visokiomis nuomonėmis, tačiau konkretaus atsakymo neduos. Todėl visi bolševikų pažūry tvirtinimai, niekadados nebuvo pagrįsti patikėtinais teiginiais. Čia buvo stengiamasi daugiau prispauda tikinti, negu leisti laisva valia ištikinti. O todėl su tokia filosofija, kaip žinome, yra ne visai gerai. Absoluto ieškojimas yra laisvas dalykas. Tai negali būti surasta oficialiais nurodymais. Tai gali pasireikšti ar kūry-

Sovietams tėra likę 100 divizijų

Berlyno pastabos apie Naująją Europą. Reicho min. Dr. Frank apie generalinę guberniją. Planas Vakarų Europos gyventojų pertekliui sumažinti

Vokiečių karo vadovybė savo lapkričio 19 d. komunikate mini, jog Rytų fronte vyksta nauji sėkmingi vokiečių puolimai. Autoritetingi Berlyno kariniai sluoksniai, papildydami lakonišką vyriausiosios karinės vadovybės pranešimą, pažymėjo, kad tie vokiečių puolimai vyksta Maskvos fronte, ties Leningradu ir į pietryčius nuo Ladogos ežero. Ligšiolinė kliūtis, sutrukdžiusi vokiečiams operacijų vykdymą ir sudariusi poros savaitių pertrauką, buvęs blogas oras. Apskritai,

Rytuose vokiečių žygiavimui pirmyn tik blogas oras ir teklūdo; likusios sovietų karinės pajėgos nesudaro rimtesnės kliūties.

Sovietai turi sukoncentravę tik apie 100 divizijų, kurios daugiausia sudarytos iš sunaikintos jų kariuomenės likučių. Ligi šiol sunaikinta 300 sovietų divizijų. Teigiama, kad oro pagerėjimas būsiąs pastovus ir kad dabar pradėta ofenzyva minėtoje fronto dalyse leis vokiečių karo vadovybei pasiekti užsibrėžtus tikslus. Su oro pagerėjimu sustiprėjo ir vokiečių oro puolimai Rytuose. Sovietų susisiekimo linijos ir miestai, kaip Leningradas, Maskva ir kiti, pra-

Mūsų korespondento telefoninis pranešimas iš Berlyno

dėta smarkiai bombarduoti dieną ir naktį.

Dr. Seyss-Inquarto kalbos proga apie Olandiją (apie tą kalbą esu jau pranešęs), autoritetingi Wilhelmstrassės sluoksniai dar kartą pailėte Naujosios Europos problema, tarp kitko pareiškdami, kad jeigu gali išstisus kontinentus tvarkyti kiti, pvz., amerikiečiai, tai kodėl to negali daryti vokiečiai? Dabar kaip tik vykstančios istorinės rungtynės dėl naujo Europos kontinento pertvarkymo, ir tai liečia ne tik Olandiją, kraujo ryšiais surišta su Vokietija, bet ir visą Europą. Kai tos rungtynės bus baigtos, tada bus galutinai suformuluoti ir Naujosios Europos santvarkos nuostatai. Žodžiu, kaip pažymi „Essener Nationalzeitung“, bus paskelbta *paž germanica*.

Berlyno universitete idomia paskaitą skaitė generalinis gubernatorius reicho ministeris Dr. Frank. Tarp kitko jis pareiškė, kad

lenkų problema išspręsta vieniems laikams, ir dabar generalinė gubernija sudaranti didžiojo Reicho dalį.

Generalinė gubernija yra galutinė

išdava tų rungtynių, kurios šimtmečiais vyko dėl tos erdvės. Dabar ji bus tiktas, jungtas senąjį Reichą su naujais plotais, Vokietijos užkariautais paskutiniuoju laiku ir kur dabar organizuojami Reicho komisariatai. Visa kultūra, visa, kas primena kultūrą toje erdvėje esą vokiečių kilmės ir vokiečių sukurta. Vien 181 miestas tenai išikūrė ir išaugo dėka Magdeburgo teisės. Vokiečių vardai Vit Stoss ir Kopernikas yra suaugę su ta erdve. Generalinėje gubernijoje dveji metai veikianti vokiečių administracija įnešė tvarką. Visi didesnieji fabriškai dirba dviem ir net trimis pakaitomis, pastatyta per 1500 km naujų kelių, apie 1700 km naujų geležinkelių atiduota naudoti. Nors šimtai tūkstančių lauko darbininkų išsiusta į Reichą lauko darbams, tačiau darbo jėgos netrūksta. Iš kultūrinės srities Dr. Frank paminėjo, kad generalinėje gubernijoje veikia 2000 vokiečių mokyklų ir gyvas teatro ir meno gyvenimas.

„Deutsche Zeitung in Niederlanden“, remdamasis autoritetiniais pusiauoficialiniais šaltiniais,

paduoda, kad artimiausioje ateityje bus gražinta į Rytus apie 50.000 repatriavusių iš ten valstiečių, per artimuosius 30 metų planuojama Rytuose kolonizuoti 250.000 vokiečių ūkininkų šeimų. Tą kolonizaciją vykdanč, nebūsią pamiršti ir ūkininkų sūnus iš Olandijos ir Flandrijos.

Tuo būdu Vakarų Europoje sumažės didelis gyventojų perteklius,

ir Rytuose jiems bus suteikti nauji darbai ir gyvenimo galimūmai. Wilhelmstrassės sluoksniai pareiškia, jog apie pasklidusias užsieny žinias, esą, pradėjęs atostogauti Turkijos premjeras Saidamas netrukus atvyks į Berlyną, jiems nieko nesą žinoma. Tie sluoksniai taip pat susilaiko nuo bet kokių tolimesnių komentarų dėl Vašingtono vykstančių derybų tarp Amerikos ir Japonijos.

Lapkričio 19 d. gavau iš Amerikos šią telegramą:

Amerikos lietuviai yra gavę keliasdešimt telegramų iš savo tautiečių Barnaule, Novosibirske, Slavograde ir kitose Sibiro vietose. Telegramose prašoma paramos. P pinigų į Sovietų Sąjungą siųsti negalima, nes bolševikai neleidi. Ir todėl Jungtinių Valstijų pašalinių tokių siuntų neprilma. Maistą ir apdarus labai sunku pasiųsti, nes sovietai uždeda fantastiškus mūltus. Amerikos lietuvių organizacijos kreipėsi pakartotinai į Raudonąjį Kryžius ir Hooverio komitetą, prašydamos paremti lietuvius tremtinius ir padėti su jais susisiekti. Sovietai išleido keturis Amerikos Raudonojo Kryžiaus atstovus, kurie, tenai nuvykę,

suėjo į kontaktą ir su lietuviams tremtiniais. Du iš tų atstovų jau grįžta atgal iš SSSR į Jungtines Valstybes,

kiti du dar pasiliko bolševikijoje. Iš tų atstovų Amerikos lietuviai tikisi patiršia ką tikslesnio tiek apie mūsų tremtinių padėti, tiek apie jų šelpimo galimūmus.

J. E.

Dr. P. A.

Savitarpinės Pagalbos organizacija rūpinsis visais, kuriuos reikia šelpti

Prieš ketvirtą savaitę buvo paruošti sumanytos organizuoti Žiemos Pagalbos, o dar kiek vėliau Lietuvių Visuomenės Pagalbos nuostatai. Vėliau tie nuostatai papildyti, o organizacija pavadinta „Savitarpinės Pagalbos“ vardu. Patvirtintais nuostatais, Savitarpinė Pagalba tarnauja visai tautinei bendruomenei ir yra visų Lietuvos generalinės srities gyventojų bendras reikalas. Savitarpinės Pagalbos tikslas — dėl karo, gaisro, nedarbo, ligos ar kitų priežasčių į sunkų materialinį būvį patekusių asmenų ar šeimų šelpimas maistu, drabužiais, kuru, pinigais ar kitais gyvenimo reikmenimis. Savitarpinė Pagalba imsis šelpti ir neturtingas šeimias bei asmenis, kurie būtinai reikalingi visuomeninės paramos ir socialinio draudimo ar socialinės globos įstaigų nėra aprūpinami; nepasiturinčios gausiosios šeimos taip pat susilauks Savitarpinės Pagalbos dėmesio.

Pirmųjų Savitarpinės Pagalbos uždavinių eilė — bus nakvynės namų, pasiūlydymo punkty ir viešųjų virtuvių įrengimas Vilniuje, Kaune ir kituose didesniuose miestuose.

Savitarpei Pagalbai pavesta rūpintis visuomenės sveikatingumu, išlaikant ligonines ir kitas sanitarines įstaigas, ruošiant sanitarinį personalą bei rengiant sanitarinius kursus, rūpintis pagelbėti visuomenei bei atskiriems asmenims, stichinės nelaimės ištiktiems. Lig šiol šias funkcijas ešes Lietuvos Raudonasis Kryžius dabar yra įjungiamas į Savitarpinės Pagalbos organizaciją.

Taigi, Savitarpinės Pagalbos darbas eis dviem kryptim: socialinės globos ir ligonių bei dėl stichinių nelaimių nukentėjusių asmenų šelpimo ir globojimo.

Savitarpinės Pagalbos globėju, Pirmojo Gen. Tarėjo gen. P. Kubiliūno paprašytas, sutiko būti Generalinis Komisaras Dr. von Renteln. Pačia Savitarpinės Pagalbos organizacija sudaro garbės komitetas, vyriausiasis komitetas, apskričių, miestų ir valsčių komitetai.

Pirmoji Savitarpinės Pagalbos komiteto pareiga — propaguoti Savitarpinės Pagalbos idėją per spaudą, radiją, paskaitas, koncertus. Propaguoti per bažnyčias, mokyklas, teatrus ir kt. viešąsias institucijas.

Jau netolimoj ateity bus suruoštos maisto produktų, drabužių ir kt. reikmenų rinkliavos. Bus pagaminti Savitarpinės Pagalbos ženklai ir po to organizuojamas jų pardavinėjimas gatvėse, įstaigose, įmonėse ir privačiuose butuose.

Mokyklose užsimota organizuoti Savitarpinės Pagalbos savaites su atitinkamomis paskaitomis, koncertais ir rinkliavomis; valstybinėse, kooperatinėse ir kitose įstaigose bei įmonėse — Savitarpinės Pagalbos dienas.

Savitarpinės Pagalbos organizacija yra pastovi; tik jos veikla ypačai suaktyvinama nuo spalio mėn. pradžios ligi kovo mėn. pabaigos.

Atskirų sričių darbo apimtį ir organizaciją precizuoja vidaus tvarkos statutai, kuris bus paruoštas artimiausiomis dienomis.

Pasigėres Stalinas šaukėsi Dievo padėti Rooseveltui

Idomi smulkmena iš vaišių Maskvoje

STOCKHOLMAS. United Press korespondentas Wallace Carrollis dabar papasakoja smulkmenas apie baigiamąjį bolševikinį plutokratinį banketą Maskvoje. Jis praneša, kad per šias 7 valandas trukusias vaišes buvo pakelti ne mažiau kaip 37 toastai, per kuriuos, einant Sovietų krašto papročiais, kiekvieną

kartą buvo visiškai ištuštinami stiklai.

Kremliaus žvakių šviesoje, alkoholio paveikti, dalyvavusieji Jungtinių Valstijų atstovai pamiršo vakardienos kraujo trokštanti diktoriją, ir vienas iš jų, pakeldamas toastą, Staliną pavadino „maloniu senu ponu“ (nice old gentleman).

Staliną tai labai sujaudino, ir jis svyruodamas atsikėlė ir išgėrė į Roosevelto sveikatą. Verkšlendamasis kunigų žudikas sušvepliojo: „Tepadedą Dievas Rooseveltui įvykdyti savo uždavinius“.

ATGAIVINTAS „ZEMĖS ŪKIS“

Išėjo iš spaudos ir pardavinėjamas Kauno gatvėse Žemės Ūkio Rūmų atgaivinto „Žemės Ūkio“ mėnesinio žurnalo Nr. 1 (210).

Bolševikiniais laikais „Žemės Ūkis“ buvo perorganizuotas ir vertėsi daugiau sovietine propaganda, negu specialiu žemės ūkio mokslo ir praktikos klausimų svarstymu. Dabar leidėjai tikisi turėsią šviesesnes darbo perspektyvas.

Numeris rašo: prof. P. Šalčius, agr. B. Gaidžiūnas, agr. P. Vasinauskas, agr. P. Kadziauskas, Dr. agr. J. Vengris, agr. Ant. Vyčas, agr. Z. Vinnickas, E. Purvinas, prof. A. Kondrotas ir kt.

Numerio pabaigoje žemės ūkio mokslo apžvalga ir žemės ūkie naujienos. Oficialiame skyriuje paskelbtas žemės ūkio kursų statusas.

Numeris 120 psl.; kalna 0,50 RM.

Anglai suka uodegą

Pagalbą sovietams jie siūlo teikti tik Kaukaze, nes ten anglams kvepia žibalu

BERLIN. Ar esama Londone ar New Yorke dar bent vieno išmintingo žmogaus, kuris visiškai ištikines ir gerai nusimanydamas norėtų, kad anglosaksai teiktų pagalbą bolševikams? Paskutiniu laiku buvo pasireiškę balsų tik prieš tokios pagalbos teikimą. Čia tenka priminti Cordell Hullį (jo lapkričio 9 d. pareiškimus), kuris neišaiškiai pasisakė dėl ilgo ir brangaus kelio iš Jungtinių Valstijų per Vladivostoką ir nurodė į kelią per Archangelską. Dabar žinomas britų generolas Fullerus pasisako prieš kelio per Archangelską panaudojimą. Iš tikrųjų Archangels-

kas tik 5-6 mėnesius per metus yra neužšalęs. Tie mėnesiai jau yra praėję. Stipriausi ir geriausi sovietų ledlaužiai iš visų jėgų stengiasi išlaikyti kelią per Baltąją jūrą į Archangelską neužšalusį. Vienas iš trijų didžiųjų ledlaužių prieš kelias savaites turėjo būti nugabentas į vieną Šiaurės Amerikos uostą taisyti. Tokiu būdu dideli Archangelsko uosto įrengimai nieko nepadėda nei bolševikams, nei jų sąjungininkams anglosaksams. Generolas Fullerus pripažįsta šiuos faktus ir pabrėžia, kad bolševikų susisiekimo su šiaure keliams grąsina vokiečių kariuomenė. Gene-

rolas Fullerus vieninteliu laisvu keliu laiko tik galimumą remti bolševikų pietinę armiją, nes „tai atitinka ir faktiškuosius britų interesus“. Šis Fullerio prisipažinimas rodo, jog anglams visiškai nerūpi padėti bolševikams, o tik apsaugoti anglų interesus, kuriems gresia pavojus.

WAVELLO PAREIŠKIMAS

KANTONAS. Patikimomis žiniomis iš Indijos, generolas Wavellis vakar indų valstybinėje taryboje pareiškė, kad Indijos laivynė turėtų būti panaudota daugiau indų karininkų vietoj britų karininkų. Britų vyriausybė, kaip jis pažymėjo, dar nėra nieko nusprendusi apie Indijos laivyno likimą po karo, tad ir nori į jį įtraukti daugiau indų karininkų. Indų sluoksniuose šis Wavello pareiškimas aiškiamas kaip įrodymas, jog Anglija rengiasi kare pasinaudoti indų parama, o po karo mananti vėl pasiilkti vieninteliu valdovu.

SOFIJA. Prekybos ministeris Zagorovas parlamente pareiškė, kad Bulgarijos gyventojų išmaitinimą galima laikyti užtikrintu, nes vyriausybė atitinkamu laiku emėsi reikiamų priemonių.

bine mintimi, ar genialia mintimi, visviena kas naują mintį apie Absolutą pasakys, ar filosofas ar mokslininkas.

Svarbiausia viena reikia išdėmėti Hegelio 110 metų mirties sukakties, o taip pat ir jo filosofijos egzistavimo, proga, kad visus klausimus geriausiai ir tikriausiai sprendžia raida. Reikia tik leisti raidai žmoniškai, filosofškai, sociališkai tarti savo žodį. Tada visi klausimai bus išspręsti be tokių nuožmybių, žiaurybių, kokių

dabar dėl bolševikų pasaulėžiūros iškilo. Nereikia mesti valdymo apinasrio kitiems, jei patiems reikia dar pasimokyti valdytis. Rodos, kad tai paprasta ir aiški filosofija. Tačiau bolševikų tai nebuvo suprasta, o Hegelio raidos filosofija buvo aiškiai iškreipta. Betgi bolševikams tai neatnešė laimės, bet vargus. Visa tai būtų nieko, jei vieni bolševikai tai išgyventų, bet dėl bolševikų labai daug nukentėjo nekaltų žmonių, o taip pat tautų.

Kaziui Binkiui,

jo motinai mirus, reikiš užuojautą

Juozas Žlabys